

Lokalt ledd utveckling

LEADER

SYDÖSTRA SKÅNE

LOKAL UTVECKLINGS- STRATEGI 2014 - 2020

LEADEROMRÅDE: Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad

UTÖKAT LEADEROMRÅDE FÖR HAVS- OCH FISKERIFONDEN: Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad samt Bromölla, Kristianstad, Osby och Östra Göinge

VERSION 2.0

Godkänd av LAG 2017-11-30

Godkänd av Jordbruksverket 2017-12-12

Publicerad 2017-12-19

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Sammanfattning

LEADER Sydöstra Skåne¹ innefattar kommunerna Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad och kommer arbeta med Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, Regionalfonden och Socialfonden. För lokalt ledd utveckling genom leadermetoden inom Havs- och fiskerifonden bildas ett utökat leaderområde som innefattar kommunerna i LEADER Sydöstra Skåne samt kommunerna Bromölla, Kristianstad, Osby och Östra Göinge. Detta blir ett gemensamt utvecklingsområde som administreras av LEADER Sydöstra Skånes leaderkontor. Fyra områden har identifierats som extra viktiga för den fortsatta utvecklingen av leaderområdet – besöksnäringen, det närproducerade, unga samt miljö och klimat. Förutom dessa fyra vill vi lyfta fram det som vi har identifierat som den främsta resursen som området har – dess befolkning. Det är människor som skapar möjligheter och därför är det viktigt att skapa ett område där människor trivs, vill stanna och verka i.

Visionen för den lokala utvecklingsstrategin är *”Ett inkluderande Sydöstra Skåne som präglas av hållbar tillväxt och tillgänglighet”* och arbetet ska bedrivas utifrån tre övergripande mål:

Ökad samverkan och utbyte inom/mellan näringar kring närproducerat och nya lokala marknader.

Förbättrade kommunikationer och tillgänglighet för ökad attraktivitet och framtidstro för boende, besökare och företagare.

Ett område som bevarar natur- och kulturvärden och har en god vattenkvalité.

LEADER Sydöstra Skåne satsar på en ny leaderperiod 2014–2020 där mål som kompetensutveckling, säsongförlängning, generationsskifte, hållbar produktion, natur och ökad attraktivitet för området är det essentiella. En viktig aspekt i strategin är att öka framtidstron och företagsamheten inom jordbruks-, fiske- och hantverksyrken, där nuvarande yrkeskunskap inte får gå förlorad och det gäller att säkerställa generationsväxlingar. För att detta ska vara möjligt är det viktigt att det finns en efterfrågan för lokalt producerade produkter och tjänster. Ökad

samverkan mellan olika sektorer i samhället kan leda till gynnsamma synergieffekter som idag är svåra att helt förutse. Mötesplatser och spridning av lokalt producerade produkter och tjänster via lokalt ledd utveckling genom leadermetoden kan öppna nya arenor för företagarna att verka på. Nya marknader kan testas och diversifieringen inom främst jordbruket och fisket kan öka. Den ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbara och smarta utvecklingen, jämställdhet och likabehandling är riktlinjer som kommer finnas närvarande i alla aktuella insatser.

LEADER Sydöstra Skånes styrelse LAG (Local Action Group) kommer att bestå av representanter från ideell, privat och offentlig sektor från kommunerna i området. LAG är ansvarig för att processen följer strategins ramverk och går i linje med det beslutsunderlag som mål och indikatorer säkerställer. LAG kommer arbeta proaktivt för att uppnå de utsatta målen i strategin genom aktiveringsprojekt och riktade utlysningar för att uppnå en gynnsam förändring i förhållande till de behov och förutsättningar som är analyserade. Även paraplyprojekt kommer att drivas där insatser riktas mot specifika målgrupper som annars kan vara svåra att nå. Leaderkontoret kommer ansvara för den praktiska verksamheten där kommunikation och handläggning ingår.

¹Ideell förening som ansvarar för genomförandet av denna strategi under 2014–2020.

Summary

For the new programme period of 2014–2020, LEADER Southeast Scania is focusing on key aspects as *competence enhancement, sustainable production, nature and enhanced attractiveness for the business area, especially within the food sector*. A Southeast Scania characterized by sustainable growth and accessibility.

The four municipalities included in LEADER Southeast Scania; Simrishamn, Tomelilla, Sjöbo and Ystad, will work together within the Agricultural Fund for Rural Development, the Regional- and Social Funds. There will be an enhanced cooperation between the Southeast Scania members and the municipalities of Bromölla, Kristianstad, Osby and Östra Göinge towards local development through the Maritime and Fisheries Fund, administrated by the Leader office in Southeast Scania. To reach the vision i for LEADER Southeast Scania's strategy with sustainable growth and accessibility, there are three main target goals:

- Increased cooperation and exchange within/ between businesses within food sector (near produced) and to develop new local markets/arenas for sales and businesses.
- Enhanced communication and accessibility to increase the power of attraction for the area, for the inhabitants as well as for visitors and businesses.
- An area that protect and maintain the values of the nature and cultures and that preserves a good water quality.

The growth in the area should be characterized by sustainability and where the business owners feel a sense of stability and possibility to invest even further in their business. The key aspect for successful development in trade and industry has been exchange in experience. Even the tourism industry has developed positively from this strategy, where more actors have been included in the business and the high season has extended with even higher quality. Communication is vital for development – both physical and digital communication has enhanced and become more wide spread and available. Even the accessibility to education, employment and local service has enhanced. This influences the demographic figures positively.

There are four target areas that are crucial for the continuing development of LEADER Southeast Scania. These are *Tourism industry, local production, the youth and the environment and climate*. We are also focusing on culture and leisure to enhance well-being. The area is rich in cultural events with the potential to grow even further. Different sport activities and outdoor life can be a contributing factor to extend the high season and easy access to information of where these places are and what kind of activities are offered of importance. This will also contribute to more visitors and actors in the area. It is of relevance that the activities are climate friendly.

But the greatest and most important resource a local area have is its people. It is the people that creates possibilities and that is why it is important that people in our CLLD area feel that they thrive, have a positive view about the future and want to stay in the area. An important aspect for this to succeed is to include young people and newly Swedes (such as people with different ethnic/cultural background, no matter if the person is a Swedish citizen or not). Open society and tolerance is most important. Focusing on projects to stimulate higher life quality for young and newly Swedes can contribute to a more sustainable growth in the area.

Innehållsförteckning

1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin	5
2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål	5
3. Strategins framtagning	5
4. Utvecklingsområdet	6
4.1 Områdesbeskrivning	8
4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter	9
5. På vilket sätt är strategin innovativ?	12
6. Vision och målbild	13
7. Insatsområden, mål och urvalskriterier	15
7.1 Övergripande mål för området	15
7.2 Insatsområden	18
7.3 Handlingsplan	23
7.4 Urvalsprocess	25
7.5 Mål och urvalskriterier	26
8. Finansieringsplan	31
9. Organisation	31
9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift)	31
9.2 Partnerskapet och föreningen	32
9.3 LAG – den lokala aktionsgruppen	32
10. Samverkan mellan fonder och med andra aktörer	34
10.1 Samverkan mellan fonder	34
10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar	36
10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering	37
11. Kommunikation	37
12. Uppföljning och revidering	43
13. Bilagor	45

1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin

Denna utvecklingsstrategi ska användas för att styra LAG:s arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och fondsamordning.

2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål

Alla projekt som prioriteras genom denna utvecklingsstrategi bidrar till att uppnå EU:s tillväxtstrategi EU2020. Därför bygger alla mål och processen för projekturvalet i strategin på de mål som är satta i de inblandade operativa programmen för struktur- och investeringsfonderna.

Analyser ligger till grund för en vision och utvecklingsbehov, som leder till insatsområden och specifika mål som kan mätas med hjälp av indikatorer. En handlingsplan visar hur målen i insatsområden ska omsättas i aktiviteter.

3. Strategins framtagning

Under hösten 2013 förankrades arbetet med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden i de fyra SÖSK²-kommunerna, det vill säga Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad kommun. Under tre SÖSK-forum³ närvarade politiker och tjänstemän som arbetar med landsbygds-/fiske-, utvecklings-, näringslivs- och sysselsättningsfrågor. Initiativtagare har varit Sydöstra Skånes Samarbetskommitté (SÖSK) och strategin har tagits fram i nära samarbete med Leader Ystad-Österlenregionen⁴ och Sydkustens fiskeområde⁵. Tidigt bildades en referensgrupp och en skrivargrupp under ledning av en samordnare. Sakkunniga

²SÖSK står för Sydöstra Skånes Samarbetskommitté, som representeras av kommunalråd och oppositionsråd från kommunerna Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad.

³SÖSK-forum hålls två gånger per år och då träffas politiker från de fyra kommunernas kommunstyrelsers arbetsutskott och berörda tjänstemän kring att diskutera gemensamma frågor.

⁴Ideell förening som ansvarat för genomförandet av den lokala utvecklingsstrategin 2008–2013 med medel från Europeiska Fiskerifonden.

⁵Ideell förening som ansvarat för genomförandet av den lokala utvecklingsstrategin 2008–2013 med medel från Europeiska Fiskerifonden.

tjänstemän i kommunerna har stått till förfogande och sakkunniga från det privata och ideella har involveras. Strategiarbetet har löpande återrapporterats till de tre huvudaktörerna, genom direkt och publik kontakt (hemsida). När det gäller Havs- och fiskerifonden har dialoger förts med Leader Skånes Ess och Leader Blekinge under hela processen för att ta fram ett relevant och sammanhängande fiskeområde.

Allmänheten bjöds in till öppna möten och en enkätundersökning samt att det ställdes riktade frågor till ungdomar via Facebook under våren 2014 för att fånga underifrånperspektivet. Syftet med dessa möten och informationsinsamlingar var att skapa underlag till en SWOT-analys⁶, identifiera insatsområden och testa nyckelord för en vision. Det har även anordnats workshops med Leader Ystad-Österlenregionens LAG⁷ och referensgruppen. Parallellt har en mindre arbetsgrupp träffat representanter från jordbruk- och fiskerinäringen samt även kopplat på handeln och besöksnäringen för att fånga upp idéer. I många diskussioner kommer det upp kreativa konkreta projektidéer, inte minst när människor från olika sektorer träffas. Det är lättare för många att prata operativt – om vad som kan eller bör göras, än strategiskt – om vad vi vill uppnå långsiktigt. Med dessa kreativa idéer i bakhuvudet har vi försökt kristallisera ut de strategiska målen och breda beskrivningar som kan innefatta fler liknande kreativa idéer.

Identifierade insatsområden har styrt vilka grupper och sakkunniga som vi har valt att arbeta vidare med under hösten, bland annat har vi haft workshop/arbetsmöte om visionen i LAG och med SÖSK:s kommunikatörer, flera möten om fiskeområdet, workshop med unga för att fånga upp ungdomsperspektivet och arbetsmöte med sakkunniga om miljö och näringslivet (inkl. besöksnäringen).

Ytterligare ett sätt att fånga underifrånperspektivet var att publicera och skicka ut ett strategiutkast för att samla in synpunkter från allmänheten och intressenter, vilket skett under oktober 2014.

⁶SWOT är en akronym på de engelska orden «Strengths», «Weaknesses», «Opportunities» och «Threats». Ett planeringsverktyg där man försöker identifiera styrkor, svagheter, möjligheter och hot vid en strategisk översyn.

⁷Står för »Local Action Group» och är leaderföreningens styrelse och består av representanter från privat, ideell och offentlig sektor. LAG beviljar projektansökningar i leaderområdet.

Strategin har stämts av mot regionala och kommunala visioner, planer och strategier (se stycke 10.2), och vi har även säkerställt att LEADER Sydöstra Skånes strategi inte går emot intentionerna i strategierna/utvecklingsplanerna den är matchad mot. Se även bilaga 5. *Deltagande aktörer* som listar olika insatser som gjorts under framtagandet av strategin.

4. Utvecklingsområdet

Fortsättningsvis genom dokumentet kommer området som berör kommunerna; Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad, anges som *leaderområdet*. Då innefattas fonderna Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), Europeiska socialfonden (ESF) och Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF).

När det anges *utökat leaderområde* innefattas både de fyra kommunerna i LEADER Sydöstra Skåne och kommunerna från Skånes Ess, det vill säga; Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad samt Bromölla, Kristianstad, Osby och Östra Göinge, och den aktuella fonden är då Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF).

Leaderområdet har grundlig erfarenhet av samarbete kring utvecklingsfrågor sen föregående leaderperiod. Simrishamns kommun, Sjöbo kommun, Tomelilla kommun och Ystads Kommun samarbetar ytterligare genom Sydöstra Skånes Samarbetskommitté (SÖSK), vilket är ett samverkansorgan mellan nämnda kommuner. Ändamålet är att hävda sydöstra Skånes intressen gentemot regionala, centrala och mellanstatliga (t.ex. EU) myndigheter samt att diskutera mellankommunala frågor. Exempel på vad som diskuteras inom SÖSK är gemensam samsyn kring infrastrukturfrågor och gemensamt arbete med att generera utvecklingsprojekt till regionen, som grundas på kommunernas utvecklingsbehov utifrån väl gjorda verksamhetsanalyser, genom EPA-analyser (EU-projektanalyser). Som fyra små kommuner i sydöstra Skåne har SÖSK-området liknande utvecklingsutmaningar, och samverkan kring såväl offentlig verksamhet som närings- och föreningsliv blir naturliga och resurseffektiva lösningar.

Det utökade leaderområdet har också tidigare en välgrundad samarbetserfarenhet sen tidigare

leaderperiod genom Sydkustens fiskeområde med projektmedel från Fiskerifonden.

Totalt antal invånare i utvecklingsområdet, inklusive tätorter > 20 000 invånare.

Utökat leaderområde (EHFF): 198 611
Leaderområdet (EJFLU, ESF, ERUF): 78 866

Antal invånare i utvecklingsområdet, exklusive tätorter > 20 000 invånare.

Utökat leaderområde (EHFF): 172 417
Leaderområdet (EJFLU, ESF, ERUF): 78 866

Områdets totalstorlek i km², inklusive tätorter > 20 000 invånare.

Utökat leaderområde (EHFF): 4 068,5
Leaderområdet (EJFLU, ESF, ERUF): 1 651,5

Områdets storlek i km² utanför tätorter > 20 000 invånare.

Utökat leaderområde (EHFF): 4 051,6
Leaderområdet (EJFLU, ESF, ERUF): 1 651,5

Antal invånare per km², inklusive tätorter.

Utökat leaderområde (EHFF): 48,8
Leaderområdet (EJFLU, ESF, ERUF): 47,8

Antal invånare per km², exklusive tätorter.

Utökat leaderområde (EHFF): 42,6
Leaderområdet (EJFLU, ESF, ERUF): 47,8

Kommuner som omfattas av strategin.

Leaderområdet (EJFLU, ESF, ERUF): Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla, Ystad.
Utökat leaderområde (EHFF): Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla, Ystad samt Bromölla, Kristianstad, Osby, Östra Göinge.

Landskapstyper och landmärken.

Landskapstyper Varierat backlandskap och låglänt odlingslandskap, sjöar, kustslätt och havet i syd mot södra Östersjön och Hanöbukten i ost. I det utökade leaderområdet även mosaikartat skogsbacklandskap, kuperat höglänt landskap och mosaikartat skogklätt åslandskap.

Landmärken Ales stenar, Glimmingehus, Brösarps backar, Stenshuvud Nationalpark, Fyledalen.

Viktiga sjöar, vattendrag och åar Tommarpsån, Verkaan, Nybroå, Rörumsån, Svartån, Mölleån, Kabusaån, Julebodaån, Sövdesjön, Gyllebosjön, Vombsjön, Verkasjön, Snogeholmsjön, Krageholmsjön, Helge å och dess vitt förgrenade tillflöden, Osbysjön, Oppmannasjön, Tydingesjön, Immelsjön, Ivösjön, Råbelövssjön, Araslövssjön, Hammarsjön och Levrassjön, Hanöbukten.

Större tätorter och utvecklingscentra

Större tätorter – Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla, Ystad samt i det utökade leaderområdet Bromölla, Kristianstad, Åhus, Osby, Broby och Knislinge.

Många små och några större aktörer för leaderområdet:
Aktiva och kreativa byar t.ex. Klasaröd, Smedstorp, Skåne Tranås, Hammenhög, Brösarp, Sövde, Glemmingebro, Snårestad, Borby och Kivik.

Sydöstra Skånes Samarbetskommitté och Europa Direkt Sydöstra Skåne.

Filmturism t.ex. Film i Ystad, Ystad filminkubator (FINK), Cineteket, Hasse & Tage museum, Östra Skånes konstnärsgille (ÖSKG), Fritjof Nilsson Piraten och inspelningsplatser i naturområden.

Mat och dryck t.ex. Kiviks Musteri, Sövde musterier, vingårdar, Äppelriket, Äpplet hus, Äppelmarknaden, fruktodlare, Regional Matkultur Skåne, Matrundan, gårdsbutiker, producenter, förädling och restauranger.

Olika säsongsmarknader: sommar, höst, jul och påsk.

Natur- och kulturupplevelser t.ex. Kåseberga/Ales stenar, Stenshuvud nationalpark, Sandhammaren, Fyledalen, Snogeholms strövområde, Kulturens Östarp, Övedskloster, Marsvinsholm, Kronovalls vinslott, Christinehofs slott och ekopark, pilgrimsleden Lund-St. Olof, Glimmingehus, Ystad Sweden Jazz festival, Ystad Tattoo, Österlen lyser, Konstrundan och andra konst- och hantverksaktiviteter kring påsk och jul.

Ystads djurpark och Tosselilla Sommarland.

Hållbart byggande och transport t.ex. Biogas Sydöstra Skåne, Hållbart byggande i Skåne, Ecotopia Österlen, Skånes byggnadsvårdscentrum och Isolen.

Extra viktigt för Havs- och fiskerifonden:

Marint Centrum, Skånes Hav och Vatten, Krinova, Högskolan i Kristianstad, Vattenriket, Ålakusten, naturreservat, variationsrikt fiskevatten, unika platser för fågelskådning.

Nedan följer generell men relevant statistik för leaderområdet LEADER Sydöstra Skåne. Där rutorna är gråskuggade gäller siffrorna för det utökade leaderområdet.

Befolkningsförändring för åren 2007–2013

År	Flyttnetto	Födelsenetto
2007	790	-234
2008	537	-209
2009	569	-169
2010	363	-219
2011	149	-217
2012	389	-284
2013	420	-314

Arbetslöshet i procent (%)

7,6 %

Arbetslöshet bland unga (15–24 år)

16,7 % (16–24 år, eftersom 15-åringar inte registreras)

Andel invånare med utländsk bakgrund

10,7 %

Antal företag med direkt anknytning till fiske och vattenbruk

Totalt: 198
Yrkesfiskare: 146
Fiskeguider/fisketurism: 27
Förädlare: 18
Vattenbruk: 7

Antal företag per 1 000 invånare

145,1

Antal nystartade företag per 1 000 invånare

7,8

Andel av befolkningen

16–24 år 10,1 %
25–44 år 20,4 %
45–64 år 28,1 %
65– år 25,7 %

Övrigt nämnvärt som har betydelse för områdets utveckling

Infrastrukturens utveckling i området är av stor betydelse, dvs. vägar, järnvägar, kollektivtrafik, cykelvägar, hamnar, IT-infrastruktur samt biogas.

www.sydostskane.se/infrastruktur/

Se bilaga 4. *Statistik för sydöstra Skåne* för utförligare statistik.

4.1 Områdesbeskrivning

Landskap, natur- och kulturreсурser⁸

Landskapet i sydöstra Skåne är mångfacetterat och erbjuder en rik variation av naturtyper och är vida känt för sin skönhet. I områdets sydöstra del dominerar Österlenslätten medan de nordliga respektive västliga delarna av regionen karaktäriseras av ett mosaikartat backlandskap bestående dels av odlingsmark, men också av skogsmark med lövskog och gran. Längst mot nordväst växlar landskapet återigen till att i delar av Sjöbo kommun utgöras av slättlandskap.

Odlingslandskapet har kvar många gamla autentiska kännetecken, såsom grusvägar, lundar, stenmurar och alléträd, som ger landskapet dess speciella karaktär och som samtidigt är viktiga småbiotoper för växter och djur. Förekomsten av vattenbiotoper är låg till följd av utbredd dikning och kulvertering av vattendrag. Åkermarken är i stora delar dominerande och skiljer sig i sin utbredning mellan stora fält vid de större gårdarna och godsens, till ett mer småbrutet åkerlandskap i backlandskapet. Naturbetesmarkerna är av skiftande karaktär, från öppna hedmarker till trädklädda betesmarker.

Områdets byar och gods har hög ålder och har under århundraden påverkat formandet av kulturlandskapet. Här finns många spår från tidigare invånare genom bl.a. hällristningar, gravar, skepps- och stensättningar. Området är rikt på kulturbärande landskapselement.

I syd gränsar sydöstra Skåne till Östersjön och i öst till den vackra Hanöbukten. Milslånga sandstränder och genuina kustsamhällen är typiska för kustlandskapet och en del av de många vandringslederna i området följer kusten.

I det utökade leaderområdet gränsar sydöstra Skånes norra kuststräcka mot Skånes Ess leaderområde. Från de nordligaste delarna av sydöstra Skånes kuststräcka och strax norr om Åhus fortsätter det milslånga sandstränderna med små ålabodar längs kusten. Ålafisket är ett gammalt hantverk med mångårig tradition i

⁸De geografiska gränserna för vårt leaderområde är de fyra kommunerna i Sydöstra Skåne: Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad. För Havs- och fiskerifonden gäller ett utökat leaderområde där även Bromölla, Kristianstad, Osby och Östra Göinge kommun ingår.

området. Norr om Åhus övergår strandkusten till stenbunden skärgårdsnatur för att sedan övergå till mer platta stränder upp till Blekingegränsen. Det finns en mängd större och mindre sjöar och Skånes största sjö, Ivösjön, ligger i det utökade leaderområdet. Vattendrag som Helge å med biosfärområdet Vattenriket bidrar till ett artrikt område där inlandssandängarna gynnar det rika fågellivet. Även Vombsjösänkan och Fyledalen är kända för det rika fågellivet.

Befolkningen

Sydöstra Skåne har totalt 78 8669 invånare, varav drygt 40 000 personer bor på landsbygden, i orter med mindre än 3 000 invånare. I området finns ingen tätort med fler än 20 000 invånare, vilket innebär att alla invånare i sydöstra Skåne ingår i leaderområdet. Området har i stort en kreativ och företagsam befolkning som är aktiva i de många idrottsföreningarna och det rika kulturlivet, men det finns även grupper som inte är helt inkluderade och delaktiga i samhället.

Demografiskt ökar medelåldern i området och ligger över genomsnittet för riket¹⁰, dels på grund av att unga flyttar, och inte i motsvarande antal återvänder efter studier eller annan sysselsättning på annan ort, samt på grund av en relativt stor inflyttning av grupper i åldern 55+. Detta ser lite olika ut i de fyra kommunerna där Sjöbo och Ystad har högre inflyttning av personer yngre än 55 år. Förutom den sneda åldersfördelningen visar statistiken på en sned könsfördelning där något fler män än kvinnor är bosatta på landsbygden utanför de fyra centralorterna¹¹. Andelen utrikesfödda i området har ökat under en längre period och på senare år jämnats ut mellan kommunerna. Idag är 10,7 % av befolkningen i området utrikesfödda, snittet i Skåne är 18,8 %. Alla fyra kommunerna i området har under de senaste fem åren haft avtal med Migrationsverket om att ta emot 25 flyktingar per år. Flyktingmottagandet för både Ystad och Simrishamns kommun har i genomsnitt legat över det avtalade antalet (36,4 respektive 26 per år), medan Sjöbo och Tomelilla kommun genomsnittligt har tagit emot färre än avtalat (11,4 respektive 21,6). Dock varierar kommunernas siffror kraftigt från år till år¹².

⁹Se bilaga 4.

¹⁰Se bilaga 4.

¹¹Länsstyrelsen Skåne ”Kvinnor och män i Skåne 2013”. Definition för tätorter är orter med mer än 3 000 invånare.

¹²Migrationsverket.

Näringsliv, arbete och utbildning

Sydöstra Skåne har ett varierat näringsliv där enmans- och mikroföretag¹³ dominerar. Ett antal större privata arbetsgivare finns, men inget företag har mer än 225 anställda. För området som helhet ligger företaget och nyföretagandet över det regionala och nationella genomsnittet¹⁴. Antalet kvinnor med eget företag är lägre än riksgenomsnittet, där siffran är 35 % i sydöstra Skåne, medan riket har motsvarande siffra på 38 %. Mindre än hälften av antalet egenföretagande män i området. Kvinnors företag domineras av kulturella och personliga tjänster, medan män dominerar byggsektorn, jordbruket och fisket. I besöksnäringens företag finns det däremot lika mycket kvinnor som män.

I området som helhet är jordbruket den dominerande branschen. Därutöver skiljer det sig något mellan kommunerna. I Tomelilla och Ystad utmärker sig handeln som en av de större sektorerna medan i Sjöbo och Simrishamn är hantverks- och byggsektorn stor. I Simrishamn är även fisket en viktig näring, dock har antalet småskaliga fiskare minskat kraftigt de senaste åren och om ingenting förändras kan det småskaliga kustnära fisket försvinna. Även antalet större fartyg i torsksegmentet har minskat betydligt under senaste tiden medan sill- och skarpsillsfisket är stabilt litet i och med att det kräver fiskerättigheter sedan 2009. I flera av kommunerna utgör företag inom besöksnäringen en betydande del och trenden är att besöksnäringen växer. Natur- och aktivitetsturism¹⁵ är också en inriktning som ligger väl i linje med områdets karaktär. De många vandringsleder som löper genom det skiftande landskapet är bara ett exempel på områdets naturaktiviteter.

Arbetsmarknaden skiljer sig endast något mellan kommunerna och arbetslösheten ligger på 6,9 % i Sjöbo och 9,9 % i Tomelilla (2013)¹⁶ och ungdomsarbetslösheten på 14,6 % i Simrishamn och 20,8 % i Tomelilla. Området har en större utpendling än inpendling av arbetstagare. Med rätt kommunikationsförutsättningar finns det en stor arbetsmarknad att verka inom för dem som kan tänka sig att pendla framförallt västerut till Malmö, Lund och

Köpenhamn. Självklart pendlar många också mellan kommunerna inom området. Infrastrukturen och kollektivtrafiken har i stora drag förbättrats med bland annat utbyggnaden av väg 11 och fler avgångar av tåg och buss. Till viss del har detta skett på bekostnad av att hållplatser i mindre orter har tagits bort. I Skånes regionala utvecklingsstrategi utpekas målet att 80 % av arbetsplatserna ska nås inom 45 minuter med kollektivtrafik. Stora delar av sydöstra Skåne har dock inte tillräckligt högklassig kollektivtrafik för att nå detta mål och inte heller målet att inom 60 minuter nå regionalt centrum. Utvecklings-takten i sydöstra Skåne behöver därför komma i balans med andra delar av Skåne. Till exempel är restiden med kollektivtrafiken till Malmö eller Lund för stora delar av sydöstra Skåne över 60 minuter¹⁷. I en attitydundersökning *Vad tycker den som flyttar om kommunen?*¹⁸, gjord av analysföretaget Graffman 2012, anges kommunikationer och arbetsmarknad som tydliga svagheter i sydöstra Skåne. Det är viktigt att frågan om den fysiska och digitala infrastrukturen lyfts, lobbas för och angrips med kreativa och nydanande metoder och perspektiv för att åstadkomma positiv förändring.

I alla kommuner i området erbjuds utbildning upp till gymnasienivå. Medan gymnasieskolorna i Ystad och Simrishamn har ett brett utbud av program, erbjuder Sjöbo och Tomelilla mer yrkesinriktade program. Vid skolstart hösten 2014 kunde Sjöbo erbjuda hotell- och turismprogrammet trots ett fåtal sökande, ett program som lades ned i Ystad året innan. Många unga i området väljer gymnasieutbildning på andra orter. Vuxenutbildning finns i Ystad och Sjöbo och de övriga två kommunerna har samverkansavtal med Ystad. Vidare finns en folkhögskola i regionen, Österlens folkhögskola, dock inga etablerade KY-utbildningar i dagsläget. Delar av området har pendlingsavstånd till högre utbildning i Malmö/Lund och Kristianstad.

4.2 Behov och utvecklings-möjligheter

I de diskussioner och workshops som genomförts under våren 2014 har fyra områden identifierats som

¹³ Färre än 10 anställda och en balansomslutning som inte överstiger 10 miljoner Euro/år (europa.eu).

¹⁴ SCB via ekonomifakta.se

¹⁵ T.ex. vandring, ridning, cykling, fiske, jakt och fågelskådning.

¹⁶ SCB, 2013

¹⁷ SÖSK:s infrastrukturstrategi med bilaga www.sydostskane.se. Ystad och Sjöbo ligger inom intervallen 40–60 minuter, Tomelilla 61–75 minuter och Simrishamn över 90 minuter till Malmö och resan Simrishamn–Lund är över 90 minuter.

¹⁸ Gäller alla fyra kommuner i LEADER Sydöstra Skåne.

extra viktiga för den fortsatta utvecklingen av området – besöksnäringen, det närproducerade, unga samt miljö och klimat. Förutom dessa fyra vill vi lyfta fram det som vi har identifierat som den främsta resursen som området har – dess befolkning. Det är människor som skapar möjligheter och därför är det viktigt att skapa ett område där människor trivs, vill stanna och verka i. Från ett landsbygdsperspektiv är detta extra viktigt med tanke på den urbaniseringstrend som råder, inte minst bland unga. Vi har en kreativ och företagsam befolkning men även grupper som inte är helt inkluderade och delaktiga i samhället och detta är ett enormt slöseri både på individnivå och på samhällsnivå. Från utvärderingen ”Gör Leader skillnad i region syd?” framgår det att leadermetoden är en bra metod för att skapa lokalt engagemang och framtidstro, komponenter som vi tror är viktiga för att få alla att känna sig välkomna, delaktiga och hemma i vårt område och något som är gynnsamt för tillväxten i området. Nedanstående behovsanalys har tagits fram i ovan nämnda diskussioner¹⁹.

1. Den växande besöksnäringen, inom bland annat kultur, upplevelser, mat och dryck och naturen, ses som en styrka och möjlighet för hållbar utveckling av området

Det framgår av SWOT-analysen att *Besöksnäringen* ses som en styrka och möjlighet. Även ett *Rikt kulturutbud*, *Naturen*, *Havet* och *Småskalighet* ses som styrkor i utvecklingsområdet.

Vi använder en bred definition av besöksnäringen som innefattar flera branscher; resor, boende, mat, evenemang, möten, shopping och handel. Där finns möjligheter till utveckling när man kopplar på aktörer som arbetar med rekreation, hantverk, livsmedel och kultur i alla dess former. En del av dessa aktörer; matproducenter, kulturarbetare, butiksägare och transport- och andra serviceföretag, ser inte alltid sig som en del av besöksnäringen även om de har mycket att tjäna på en växande besöksnäring. På evenemangssidan är det värt att lyfta det rika och breda idrotts- och kulturlivet. Alla dessa aktörer är gynnade av att det finns fungerande mötesplatser och samlingslokaler på olika platser i området.

En utmaning är att en ökning av besöksnäringen görs på ett hållbart sätt, både när det gäller anställningar, transporter och belastning på naturen och servicen. I dagsläget är sommarmånaderna högsäsong med en kraftig ökning av besökare och säsongsanställda. En hållbar ökning av besöksnäringen vore en kombination av en ökning av besökare utanför högsäsong, ökad kompetens gällande t.ex. affärsmässighet och värdskap samt ökad exportmognad hos företagen. Detta kan leda till ökad kvalitet och lönsamhet för företagen.

2. Det närproducerade, kopplat till besöksnäringen och nya lokala marknader, ses som en styrka och möjlighet för hållbar utveckling av området

I SWOT-analysen anges *Hög jordbrukskompetens*, *God åkermark* och *Småskalighet* som styrkor och *Småskalig matproduktion* som en möjlighet.

Det finns många paralleller till besöksnäringens utmaningar när det gäller det närproducerade. Även jordbruket styrs av högsäsonger och är beroende av årstider, vädret och säsongsanställda. Vi ser även många samband mellan jordbruk, fiske och hantverk till handeln och besöksnäringen. Mat, dryck och konsthantverk är inte bara något som förgyller en resa utan kan vara själva reseanledningen och försäljning av det närproducerade kan innebära en ökad lönsamhet för tillverkarna.

Sydöstra Skåne har många företag och sektorer med koppling till fisket, men det småskaliga kustnära yrkesfisket står inför särskilda utmaningar och det finns en risk att näringen försvinner helt. Trots detta så bedömer vi att det fortfarande finns ett intresse och ännu en möjlighet att vända denna trend. Fiske- turismen kopplat till både natur/aktivitetsturism och matturism spås en ljus framtid och intresset för hållbart fiske ökar. Det svenska fisket står inför likartade utmaningar som t.ex. svensk köttproduktion. Regelverket är gjort med främst stora aktörer i åtanke och även de större aktörerna i Sverige står inför hård konkurrens mot utländska aktörer med ett nationellt regelverk som inte har samma standard som det svenska regelverket när det gäller produktion. Detta kan leda till att den utländska produktionen inte är lika långsiktigt ekologiskt hållbar.

¹⁹ Se även bilagorna 1–1.2 *SWOT-analys* samt bilaga 2 *Omvärldsanalys*.

På samma sätt är flera hantverksyrken hotade av konkurrensen från större aktörer som tillverkar produkter med betydligt lägre omkostnader och risk för lägre kvalitet eller sämre produktionsförhållanden. Sydöstra Skåne har fortfarande hög kompetens och yrkeskunskap inom jordbruk, fiske och hantverksyrken och det är viktigt att detta kunnande tas till vara och förs vidare till en yngre generation om den inte ska gå förlorad.

3. Unga, kopplat till kompetensförsörjning, ses som en möjlighet och den demografiska obalansen ses som en svaghet och ett hot mot hållbar utveckling av området

Ämnen relaterade till unga hamnade högt både bland svagheter och hot i SWOT-analysen, *Ungdomsarbetslöshet*, *Utflyttning av unga*, *Sned åldersfördelning* bland svagheter och bland hoten *Bristande ungdomsengagemang*. Andra svagheter och hot som indirekt involverar unga är *Kompetensbrister i kommunerna* och *Låg utbildningsnivå* bland svagheter samt *Små orter dör ut* och *Befolkningsminskning* bland hot.

Bra infrastruktur, pendlingsmöjligheter till arbete och utbildning samt billiga bostäder är nyckelfaktorer för att attrahera unga att bo kvar, återvända eller flytta till området. Det finns gott om arbete för unga under några få månader om året i samband med högsäsong för besöksnäringen och jordbruket, men få åretruntanställningar.

Vi vet också att arbetslösheten ökar vid låg utbildningsnivå. I sydöstra Skåne hade 24 % av kvinnorna och 29 % av männen enbart förgymnasial utbildning, jämfört med siffrorna 21 samt 23 % i riket, år 2013. Personer med eftergymnasial utbildning var 29 % hos kvinnor och 22 % hos män i sydöstra Skåne, jämfört med siffrorna 36 % och 30 % i riket. Arbetslösheten 2013 låg dock på 8 % i sydöstra Skåne jämfört med 10 % i Skåne och 9 % i riket, åldern 16–64 år. För ungdomar i åldern 16–24 år var dock arbetslösheten 16,7 % i sydöstra Skåne 2013.

Infrastrukturen och kollektivtrafiken har förbättrats något under de senaste åren, vilket ger området tillgång till en större arbetsmarknad och bättre möjligheter att studera, men utvecklingen går inte tillräckligt snabbt. Vi ser ett behov av att utveckla snabb och tillförlitlig kollektivtrafik, säkra och snabba vägar samt järnvägar

med hög kapacitet i sydöstra Skåne. Bland annat en kombination av mer ”matartrafik” från de mindre byarna till tågstationer och större busshållplatser, utbyggnad av bredband på landsbygden för att möjliggöra för företag och företagare att etablera sig i byarna och skapandet av fler intressanta arbetsplatser för unga. Det hållbara resandet behöver ligga i fokus, där är kollektivtrafiken viktig, men även att öppna upp för andra typer av lösningar som samåkning och liknande.

Fortsatt ökad medelålder ger stora utmaningar när det gäller kompetensförsörjning med återväxt inom såväl den privata som offentliga sektorn som kan komma att få stora svårigheter att hitta och locka rätt kompetens. Yrkesutbildningsmöjligheterna är få, med svagt eller inget utbud, bland annat inom fiskenäringen.

4. Miljö och klimat med närheten till naturen ses som en resurs och möjlighet men miljö- och klimatproblem som ett hot mot hållbar utveckling av området

Naturen rankades högt bland styrkor i SWOT-analysen och *Landskapet/Naturen* bland möjligheter. Bland hot ses *Övergödning* som ett stort problem. *Miljö och klimat* är dessutom en av de horisontella principerna.

Naturvärden, ekosystemtjänster²⁰ och biologisk mångfald hänger ihop och är mycket aktuellt för leaderområdet då det består av flera naturområden med ”hotspots” för biologisk mångfald och har många rödlistade arter.

Vattnet är en väldigt viktig resurs i vårt område, det gäller både vattenförsörjning, dagvattenhantering, vattendrag, sjöar och havet kopplat till friluftsliv och turism och andra näringar. De största hoten när det gäller vattenmiljön är utsläpp från enskilda avlopp och kemisk besprutning och konstgödsel inom de agrara näringarna (jordbruket, trädgård, fruktodlingar), och ju närmare vattendragen till kusten desto mer drabbas havet av föroreningar. Trots att kompetensen

²⁰ En vanlig definition av ”ekosystemtjänster” är de funktioner hos ekosystem som gynnar människor, det vill säga upprätthåller eller förbättrar människors välmående och livsvillkor. Det är tjänster som kräver förvaltning till exempel pollinerande insekter, skydd mot naturkatastrofer som översvämningar och jordskred, vattenrening via våtmarker eller musslor, naturlig skadedjursbekämpning, tillgång till grönytor för rekreation, reducering av partikelhalter och växthusgaser samt bildandet av bördig jord.

på området och övergången till mer miljöanpassade preparat har ökat mycket de senaste åren är behovet av miljöåtgärder för att säkra vattenkvaliteten fortfarande stor i leaderområdet och det utökade leaderområdet. ”Hänsyn till Skånes hav, sjöar och vattendrag” samt ”Hushållning med Skånes mark- och vattenresurser” är utmaningar som nämns i *Skånska åtgärder för miljömålen 2012–2016*. Det utökade leaderområdet kan i högsta grad bidra till att verka för att dessa mål ska uppfyllas. Havs- och Vattenmyndighetens utredning kring Hanöbukten visade på tre problemområden: brist på föda för fisk i kustnära områden, ökad mängd organiskt material och järn i vattnet samt någon form av näringsbrist i födokedjan. Möjligheterna för att förbättra vattenkvaliteten finns, en renare Östersjö, öka den biologiska mångfalden och nyttja vattenreservoarer på ett hållbart sätt är några exempel. Likaså finns möjligheter att utveckla fiske- och upplevelseturismen kring vattenresurserna.

5. På vilket sätt är strategin innovativ?

En grundförutsättning för att lyckas genomföra strategin är att vi har med oss aktörerna, d.v.s. de framtida projektägarna och deltagarna som t.ex. företagare, föreningar och myndigheter, att de accepterar strategin och upplever att den är applicerbar i deras verklighet (Se bild 1).

Ekonomisk tillväxt

Framtidstro och företagsamhet

- 1.**
Kunskap
och lokal
kännedom
- 2.**
Produktionsplattform
Lokala förutsättningar,
styrkor och möjligheter

Bild 1. Det är människan, den kunskap hon har om lokala betingelser och den produktionsplattform (landskap, natur, resurser osv.) hon är verksam på, som är kärnan i vårt strategiska tänkande.

Strategin har fångat underifrånperspektivet genom att vi har samlat in åsikter om områdets möjligheter, lokala förutsättningar och utmaningar. Leaderområdet har haft ett stort nätverk av företagare, föreningar och offentliga aktörer från tidigare leaderperiod och genom det nått ut till många i bygden vid framtagandet av denna strategi. Det är just delaktighet och involvering av företagare, föreningsmänniskor, unga/gamla och andra målgrupper som gör att strategin fylls av betydelsefulla mål och utvecklingsriktning då olika samhällsgrupper tillsammans planerat för leaderområdets framtida utveckling.

Genom att välja att arbeta med metoden i alla fyra fonder har vi varit tvungna att tänka efter, tänka nytt och i grunden utvärdera hur arbetet har bedrivits hittills. Alla leaderområden i Blekinge, Halland och Skåne genomförde under 2013–2014 en gemensam utvärdering av leadermetoden i region syd. Utvärderingen, ”Gör Leader skillnad i region syd?” landade huvudsakligen i att leadermetoden är en bra metod för att genomföra och driva landsbygdsutveckling men att det finns många aspekter i metoden som inte tas tillvara. Bland annat de mjuka värden som Leader skapar, så som framtidstro bland deltagare, företagare och boende, men även stärkt gemenskap, lokalt engagemang och ökat intresse för lokala utvecklingsfrågor. Det är viktigt att ta tillvara på dessa kunskaper och därför har vi resultatet av utvärderingen med oss såväl vid framtagandet som i genomförandet av strategin.

I kommande programperiod kommer arbetet med att uppnå strategins mål också vara av mer proaktiv karaktär. Tidigare programperiod överväldigades leaderkontoret av en mängd ansökningar från många kreativa företag/föreningar i leaderområdet och arbetet blev mer av reaktivt slag då LAG främst tog ställning till alla dessa ansökningar. Nu tar vi med oss erfarenheten sen tidigare period och förstår att leaderkontoret själv har möjlighet att agera mer aktivt för att generera projektidéer som tydligare säkerställer att strategins mål uppfylls. Detta kommer att göras bland annat genom riktade utlysningar, möjligheten till förstudier, nätverkande och rådgivning i aktiverings-/paraplyprojekt inom identifierade områden.

För att lyckas få in innovativa projektidéer krävs det att ”innovationströskeln” hamnar på gräsrotsnivå och att deltagare och projektägare utgår från den

egna verkligheten och erfarenheter för att ta fram nya lösningar på konkreta problem. Ett exempel är realiteten där många företagare upplever ökade krav från myndigheter som ett problem. Genom utbyte mellan företagare och myndigheter, som är ett av våra delmål i insatsområde 1 i strategin, avser vi skapa ett kunskapsutbyte som båda parter tjänar på och inte bara leder till ökad förståelse utan det kan även leda till utvecklingen av nya regler och riktlinjer som är närmare många småföretagares verklighet och på sikt också en effektivare myndighetsstyrning (Se bild 2).

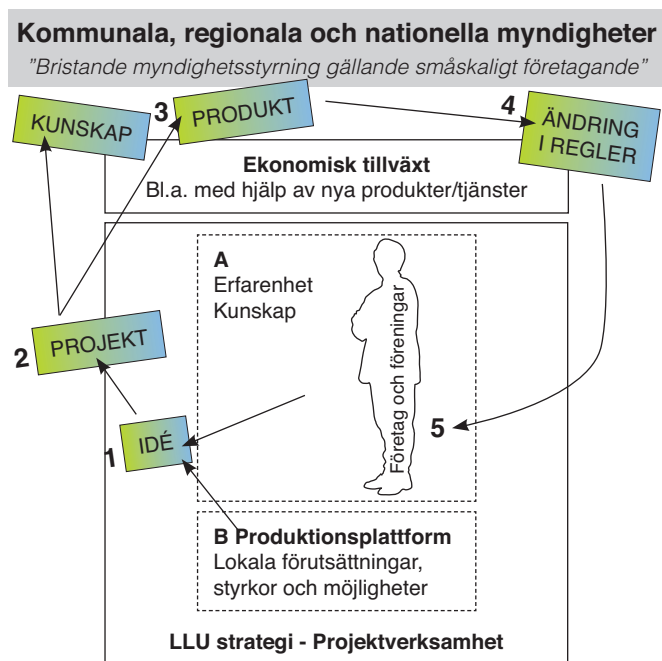

Bild 2. Utvecklingsstrategin ska främja en ökad möjlighet att koppla ihop erfarenhet och kunskap (A) och områdets resurser (B) på ett sätt som genererar trovärdiga idéer (1). Idéerna ska därefter förädlas till projekt (2) av leaderområdets egen projektaktiveringsorganisation. Målet med varje projekt bör vara att ta fram resultat både i form av "produkter, tjänster osv." och/eller kunskap (3). Produkter bidrar till ekonomisk tillväxt medan kunskap bidrar till ändringar i myndighetsutövandet (regler och planer) (4), vilket i sin tur förväntas förbättra förutsättningar för ett ökat småskaligt företagande.

Strategin är innovativ i den bemärkelsen att den utgår från nya sätt att bemöta nya och gamla problem och uppmuntrar till korsbefruktningar. Leadermetoden i sig gynnar nytänkande processer genom samverkan över sektors- och branschgränser och bäddar för nya och smartare lösningar. Vid framtagandet av denna strategi, som innefattar EU:s fyra struktur- och investeringsfonder, har aktörer från olika sektorer samlats bl.a. på gemensamma möten för fiskare och lantbrukare där man har kommit med nya kompetenser/perspektiv på varandras verksamheter och utmaningar. Vi fascineras av hur vi i nya konstellationer

och diskussionsgrupper vidgar våra tankar och vår kreativitet. Genom att arbeta med alla fyra fonder och med leadermetoden skapar vi möjligheter för gränsöverskridande samarbeten/organisationer/mötesplatser. Nya arbetssätt kan växa fram genom t.ex. aktiveringsprojekt där det skapas nätverk mellan individer från olika yrkesgrupper. Behoven, problemen och utmaningarna är liknande för många sektorer och för att hitta nya och hållbara lösningar krävs ofta samverkan.

Flera viktiga begrepp som innovation, hållbarhet, jämställdhet, icke-diskriminering och inkludering kan kännas teoretiska och det kan vara svårt att greppa vad det kan handla om i praktiken. Leaderkontoret kan hjälpa potentiella projektägare genom att ordna träffar med workshops som reder ut begreppen och ger konkreta exempel på projekt och aktörer som arbetar med detta på ett bra sätt.

6. Vision och målbild

Vision för LEADER Sydöstra Skåne

Ett inkluderande Sydöstra Skåne som präglas av hållbar tillväxt och tillgänglighet

Målbild för LEADER Sydöstra Skåne

Sydöstra Skåne är ett område som välkomnar alla och där befolkningen är engagerade i områdets utveckling. De boende och företagarna känner stolthet och den gemensamma känslan i området är framtidstro. Tillväxten i området präglas av hållbarhet där företagarna känner sig trygga med områdets utveckling inför framtiden och vill satsa mer på företagen. Regelbunden samverkan och utbyte mellan näringarna har gjort att näringslivet utvecklats. Även besöksnäringen har fått en bredare definition och fler aktörer känner sig inkluderade i denna näring och högsäsongen har förlängts med ökad kvalitet. Kommunikation, såväl fysisk som digital, har utvecklats och blivit tillgänglig för fler i området. Tillgängligheten till utbildning, arbete och lokal service har blivit bättre, vilket bidragit till att attraktiviteten för området har ökat och därmed har den demografiska strukturen i området blivit mer gynnsam.

Översiktsbild

Vision

Ett inkluderande Sydöstra Skåne som präglas av hållbar tillväxt och tillgänglighet.

Målbild

Sydöstra Skåne är ett område som välkomnar alla och där befolkningen är engagerad i områdets utveckling. De boende och företagarna känner stolthet och den gemensamma känslan i området är framtidstro. Tillväxten i området präglas av hållbarhet där företagarna känner sig trygga med områdets utveckling inför framtiden och vill satsa mer på företagen. Regelbunden samverkan och utbyte mellan näringarna har gjort att näringslivet utvecklats. Även besöksnäringen har fått en bredare definition och fler aktörer känner sig inkluderade i denna näring och högsäsongen har förlängts med ökad kvalitet. Kommunikation, såväl fysisk som digital, har utvecklats och blivit tillgänglig för fler i området. Tillgängligheten till utbildning, arbete och lokal service har blivit bättre, vilket bidragit till att attraktiviteten för området har ökat och därmed har den demografiska strukturen i området blivit mer gynnsam.

Övergripande mål

Ökad samverkan och utbyte inom/mellan näringar kring närproducerat och nya lokala marknader.

Förbättrade kommunikationer och tillgänglighet för ökad attraktivitet och framtidstro för boende, besökare och företag.

Ett område som bevarar natur- och kulturvärdena och god vattenkvalité.

Horisontella mål

Hållbar utveckling genom följande tre dimensioner:

- Ekologisk hållbarhet
- Social hållbarhet
- Ekonomisk hållbarhet

Insatsområden och mål

1 Närproducerat och nya lokala marknader

1.1 Samverkan mellan näringar för utveckling av besöksnäringen och nya lokala marknader.

1.2 System och metoder för kompetensöverföring och samarbeten inom/mellan privat, ideell och offentlig sektor.

1.3 Ökad lokal förädling, produktutveckling samt diversifiering bland jordbruks- och fiskeriföretag.

1.4 Ökad framtidstro och hållbar tillväxt inom jordbruk, fiske och hantverk.

2 Kommunikation och tillgänglighet

2.1 Attrahera och utveckla kompetenser och nya lokala finansieringsmöjligheter.

2.2 Förbättrad fysisk och digital infrastruktur.

2.3 Inkludering av områdets invånare med fokus på unga och nya svenskar.

2.4 Ökad tillgänglighet, utbud och kvalitet av natur-, kultur- och fritidsaktiviteter.

3 Naturvärden och grön och blå tillväxt

3.1 Förbättrad vattenkvalité och skydd av den biologiska mångfalden.

3.2 Ökad omställning till hållbart kretsloppstänkande.

3.3 Ökad kunskap och intresse för hållbarhetsfrågor och naturen.

Projekt som uppfyller nedanstående mål kan finansieras av:

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)

1.1	1.2	1.3	1.4
2.1	2.2	2.3	2.4
3.1	3.1	3.3	

Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF)

1.1	1.2	1.3	1.4
3.1	3.2		

Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF)

	1.2		
2.1			2.4

Europeiska socialfonden (ESF)

2.1		2.3	2.4

7. Insatsområden, mål och urvalskriterier

7.1 Övergripande mål för området

- *Mål 1 – Ökad samverkan och utbyte inom/mellan näringar kring närproducerat och nya lokala marknader*
- *Mål 2 – Förbättrade kommunikationer och tillgänglighet för ökad attraktivitet och framtidstro för boende, besökare och företagare*
- *Mål 3 – Ett område som bevarar natur- och kulturvärden och har en god vattenkvalité*

Både befolkningstillväxt och ekonomisk tillväxt är viktiga för områdets framtida utveckling och för att skapa en levande landsbygd behöver området vara attraktivt och öppet för alla samhällsgrupper.

Målen för EU2020 är *hållbar och inkluderande tillväxt baserad på kunskap och innovation*. Strategin i sin helhet ska bidra till att skapa ett inkluderande Sydöstra Skåne som präglas av hållbar tillväxt och tillgänglighet vilket är helt i linje med målen för EU2020. De övergripande målen kommer att bidra till att uppnå målen för EU2020 genom samverkan på ett innovativt sätt och därigenom utveckla nya lokala marknader, nya produkter och förädling av produkter som kommer att bidra till ökad företagsamhet på ett hållbart sätt. Kompetensöverföring är viktigt för områdets utveckling (mål 1) vilket också ligger i linje med EU2020.

De övergripande målen bidrar till att uppnå målsättningarna i de fyra olika struktur- och investeringsfondsprogrammen som strategin avser att arbeta med.

Landsbygdsprogrammets unionsprioritering 6 innebär att främja diversifiering, småföretag och arbetstillfällen samt främja lokal utveckling på landsbygden, vilket samtliga av de övergripande målen ligger i linje med. Mål 2 kommer också till att bidra till landsbygdsprogrammets unionsprioritering 6 med fokus på informations- och kommunikationsteknik (IKT) på landsbygden.

Havs- och fiskeriprogrammets unionsprioritering 4 har fokus på ekonomiskt tillväxt, social delaktighet,

nya arbetstillfällen, arbetsrörlighet i kust och inlands-samhällen beroende av fiske och vattenbruk samt diversifiering, vilket samtliga av de övergripande målen ligger i linje med. Genom samverkan mellan företag och mellan olika näringar kommer fiskerinäringen att stärka sin ställning och få en ökad framtidstro, vilket beskrivs i mål 1. Insatser som syftar till god förvaltning av vår havsmiljö och dess resurser, vilket är ett mål i havs- och fiskeriprogrammet, kommer övergripande mål 3 att bidra till att uppfylla.

Regionalfondens insatser syftar till att stärka regional konkurrenskraft och hållbar tillväxt samt verka för strukturförändrade insatser inom; innovation, entreprenörskap och grön ekonomi, vilket samtliga övergripande mål ligger i linje med. Mål 1 kommer att bidra till strukturförändrade insatser inom entreprenörskap, innovation genom bl.a. nya samarbeten mellan olika näringar för utveckling av besöksnäringen. De övergripande målen kommer att bidra till ökad konkurrenskraft och ökad hållbar tillväxt.

Socialfonden ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad och en varaktig ökad sysselsättning på lång sikt. Insatserna syftar till att stärka människors ställning i arbetslivet genom att stimulera; kompetensutveckling, ökad övergång till arbete bland personer som står långt ifrån arbetsmarknaden samt att underlätta ungas etablering i arbetslivet, vilket ligger i linje med övergripande mål 1 och 2. Dels genom kompetensöverföring från äldre generation till den yngre för att bevara yrkeskompetensen inom främst fiskeri-, jordbruks- och hantverkssektorn (mål 1) och dels genom insatser för ökad tillgång till utbildning och arbete.

Övergripande mål 1: Ökad samverkan och utbyte inom/mellan näringar kring närproducerat och nya lokala marknader

Näringslivet har en central plats i detta arbete. I SWOT-analysen har det identifierats att näringslivet i leaderområdet är bra, fast det finns utvecklingspotential, både bland befintliga och nyskapade företag. Ett nytänkande (innovativt) näringsliv kan hitta nya marknader och/eller öka sin exportmognad. Viljan att växa när det gäller både omsättning och antalet anställda är väldigt bra för både befolkningstillväxten och den ekonomiska tillväxten i området. Mål som

”miljödriven näringslivsutveckling” leder till hållbart näringsliv, men lika viktigt är det att utvecklingen är ekonomiskt och socialt hållbar. Ett varierat näringsliv består dels av olika branscher och hur stora företagen är, men även att det finns kvinnor och utrikesfödda företagsägare och anställda inom företagen.

Besöks-, jordbruks-, fiske-, hantverks- och handelsnäringen i sydöstra Skåne står inför likartade utmaningar vilket är beskrivet i avsnitt 4.2. Samverkan och utbyte mellan dessa näringar kan leda till långsiktiga och hållbara lösningar. Att skapa en bred definition av besöksnäringen, där fler aktörer från olika branscher känner sig delaktiga i utvecklingen av destinationen, leder till utveckling av besöksnäringen på ett nytt och innovativt sätt samt kan skapa nya lokala marknader. Att skapa en hållbar utveckling av besöksnäringen är att skapa en kombination av en ökning av besökare utanför högsäsong samt ökad kompetens och exportmognad hos företagen. Detta leder till ökad kvalitet och lönsamhet för företagen. En ökning av besökare utanför högsäsong bidrar också till att säsongsarbete kan övergå till åretruntanställningar. Produkterna i sig kan bli själva reseanledningen istället för att enbart förgylla resan.

I området finns det hög kompetens och yrkeskunskap inom jordbruk, fiske och hantverksyrken och det är viktigt att detta kunnande tas tillvara och förs vidare till yngre generationer. Därför behöver det utvecklas nya system och metoder för kunskapsöverföring. Genom samarbete och utbyte mellan näringarna kan kreativa lösningar växa fram.

Innovation, nyföretagande bland kvinnor och exportmognad ligger väl i linje med Region Skånes regionala utvecklingsstrategi. Tillgången till investeringskapital och lokal finansiering av produkt- och tjänsteutveckling på landsbygden är direkt kopplat till landsbygdens möjligheter att bidra till innovationsutvecklingen enligt Skånes internationella innovationsstrategi.

Övergripande mål 2: Förbättrade kommunikationer och tillgänglighet för ökad attraktivitet och framtidstro för boende, besökare och företagare

I SWOT-analysen har svagheter som oattraktiva tätorter, dyr kollektivtrafik, misstro, bristande ungdoms-engagemang och tillgång till fungerande service på

småorter identifierats som hot. Utbyggnad av fibernät och förbättrade kommunikationer har identifierats som möjligheter för utveckling.

Ett område som är öppet och tillgängligt har större möjligheter att utvecklas. Förbättrade kommunikationer syftar till såväl de fysiska som de digitala. Bra och väl fungerande infrastruktur som vägar, järnvägar, kollektivtrafik och IT-infrastruktur är viktiga för att få området levande och attraktivt för alla, såväl boende som besökare och företag. Det är därför av stor vikt att det genomförs insatser för att förbättra kommunikationerna samt öka tillgängligheten till dessa. Alltifrån att hitta nya lösningar på samåkning till att få tillgång till fibernät.

Genom att investera kapital och tid i sociala insatser, som att skapa sysselsättning, öka tillgängligheten och verka för ett dynamiskt fritids- och kulturutbud ökar framtidstron hos de boende och ökad attraktivitet till inflyttning. Det lokala engagemanget ökar också om det finns en framtidstro för området. För att framtidstron ska öka hos befolkningen krävs det också att tillgängligheten till utbildning, arbete och lokal service ökar.

För att samverkan, utveckling och utbyte ska kunna genomföras krävs det välfungerande mötesplatser som är lättillgängliga.

Övergripande mål 3: Ett område som bevarar natur- och kulturvärden och har en god vattenkvalité

Naturen i LEADER Sydöstra Skåne är väldigt varierad och rankas som en styrka och möjlighet för området i SWOT-analysen²¹. För besöksnäringen är naturen ibland helt avgörande för att bedriva verksamhet kring t.ex. rekreation och natur- och matupplevelser och aktiviteter. Området har även närheten till havet, i både syd och öst, vilket är en tillgång, inte bara för rekreation utan även för yrkesfiskarna. Det är därför viktigt att prioritera insatser som är fördelaktiga för natur- och kulturvärden. Eftersom jordbruks- och fiskebranschen är betydande verksamheter i området är det av stor vikt att dessa kan bedrivas på ett hållbart och miljövänligt sätt. Utan god vattenmiljö riskerar yrkesfiskarna mista sin försörjning och

²¹ Se bilaga 1. SWOT-analys och insatsområde.

enormt mycket yrkeskunskap går förlorad. De agrara näringarna påverkar vattenmiljön och detta behöver omställas till den grad att det blir långsiktigt hållbart. Energieffektivisering och andra miljöåtgärder är mål som bör genomsyra alla insatser, där det är möjligt, i kommande leaderperiod.

Horisontella mål

Hållbar utveckling

All verksamhet i LEADER Sydöstra Skåne ska främja hållbar utveckling. Syftet med LEADER Sydöstra Skånes horisontella mål är således att säkerställa att ingen utvecklingsinsats görs på bekostnad av människan, naturen eller samhället eller som äventyrar kommande generationers möjligheter.

Vi har stämt av våra horisontella mål med Sveriges jämställdhets²² och miljömål²³, Skånes miljömål²⁴, FN:s sjutton globala hållbarhetsmål²⁵ samt utgått från principen om icke-diskriminering²⁶.

Nedan beskrivs hur vi på bästa sätt kan arbeta med de tre dimensionerna inom hållbar utveckling i sydöstra Skåne.

Ekologisk hållbarhet

Landskapet i sydöstra Skåne är mångfacetterat och erbjuder en rik variation av naturtyper. Av denna anledning är det viktigt att våra utvecklingsinsatser tar hänsyn till områdets naturvärden, ekosystemtjänster och biologiska mångfald. Inga utvecklingsinsatser får bedrivas som förstör eller allvarligt skadar vår natur.

Vattnet är en annan viktig resurs i vårt leaderområde och utökade leaderområde. Av denna anledning är det viktigt att våra utvecklingsinsatser tar hänsyn till områdets hav, sjöar och vattendrag samt hushåller med dess mark- och vattenresurser.

Social hållbarhet

Leaderområdet har i stort en kreativ, aktiv och företagsam befolkning, som har identifierats som den främsta resursen för vårt område. Men det finns grupper som inte är helt inkluderade eller delaktiga i samhällsutvecklingen, t.ex, unga, personer med utländsk bakgrund eller personer med funktionsvariationer. Antalet kvinnor med eget företag i leaderområdet är lägre än riksgenomsnittet. Av dessa anledning är det viktigt att våra utvecklingsinsatser strävar mot ökad delaktighet, inkludering, tillgänglighet och jämställdhet samt verkar för likabehandling och icke-diskriminering.

Social hållbarhet är viktigt för områdets attraktivitet och utveckling och leder till ökad framtidstro och ökat lokalt engagemanget, vilket i längden även kan ha inverkan på folkhälsan.

Ekonomisk hållbarhet

Besöks-, jordbruks-, fiske-, hantverks- och handelsnäringen i sydöstra Skåne står på olika sätt inför stora utmaningar. Dessa näringar har därmed också stora utvecklingsmöjligheter och bör kunna bidra till en ökad tillväxt. Men det är viktigt att våra utvecklingsinsatser inte medför några negativa konsekvenser för den ekologiska eller sociala hållbarheten utan hushåller med resurserna, t.ex. genom att satsa på återanvändning, sparsamhet, förbättrat resursutnyttjande och nya uppfinningar.

Det är också viktigt med en stabil ekonomi, som ger människor möjlighet att kunna bo och verka i sydöstra Skåne och inte behöva bli tvungna att flytta på grund av ekonomiska skäl.

De horisontella målen och dess indikatorer

LEADER Sydöstra Skåne har valt att bidra till hållbar utveckling genom att uppfylla tre horisontella mål. De horisontella målen mäts genom indikatorer. Dessa indikatorer definieras och beskrivs i bilaga 7. *Definition av egna indikatorer.*

²² <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/mal-for-jamstallldhet/>

²³ <http://www.miljomal.se/>

²⁴ <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/miljo-och-klimat/miljomal/Pages/default.aspx>

²⁵ <http://www.globalamalen.se/>

²⁶ <http://www.manskligarattigheter.se/sv/de-manskliga-rattigheterna/vilka-rattigheter-finns-det/ratten-att-inte-bli-diskriminerad>

Horisontella mål	Indikatorer
Mål 1: Ekologisk hållbarhet	Antal projekt som genomför insatser för att bidra till ekologisk hållbarhet
Mål 2: Social hållbarhet	Antal projekt som genomför insatser för att bidra till social hållbarhet
	Antal projektdeltagare uppdelat på kvinnor och män samt efter ålder
	Antal personer i projektorganisationen uppdelat på kvinnor och män samt efter ålder
	Antal personer som arbetat i projektet uppdelat på kvinnor och män
Mål 3: Ekonomisk hållbarhet	Antal projekt som genomför insatser för att bidra till ekonomisk hållbarhet

Stöd till projektägarna

Det kan anses vara svårt att förena de enskilda utvecklingsprojektens huvudmål med de horisontella målen. Hållbar utveckling är ett stort kunskapsområde med många svåra begrepp och teorier, som dessutom ständigt förändras och utvecklas. För att hjälpa och underlätta för projekten i såväl ansöknings- som i genomförandefasen kommer därför en guide att tas fram. Denna guide ska fungera som en vägledning och en checklista för projektägarna så att projektet bidrar till att uppfylla de horisontella målen. LAG kommer säkerställa att projekten bidrar till att uppfylla de horisontella målen genom urvalskriterierna.

De som söker projektstöd måste tydligt beskriva i projektansökan hur de tre dimensionerna för hållbar utveckling ska genomsyra och/eller beaktas i projektet för att bidra till att uppfylla våra horisontella mål.

7.2 Insatsområden

Insatsområde 1: Närproducerat och nya lokala marknader

Sydöstra Skåne är ett område som karakteriseras av fantastiska möjligheter för vidareutveckling och tillväxt. Bygden präglas av ett mångfacetterat företagande,

en bred besöksnäring och ett varierat utbud av ideella organisationer, som har stor potential att växa.

Områdets näringsliv bygger i grunden på småföretagande, mycket tack vare en lång tradition av starka företag inom jordbruket, fisket, hantverksyrken och handeln. Under den senare delen av 1900-talet har det skett en strukturförvandling där storskalig produktion har blivit en nödvändighet i en värld där efterfrågan av livsmedel och konsumtionsvaror har ökat dramatiskt. Småföretagarna ersatts delvis av växande enheter, inledningsvis inom jordbruket men senare även inom fisket.

1.1 Samverkan mellan näringar för utveckling av besöksnäringen och nya lokala marknader

I avsnitt 4.2 (behov och utvecklingsmöjligheter) finns tendenser som visar att samverkan mellan det närproducerade och besöksnäringen kan skapa nya möjligheter för den lokala marknaden.

Vi ser en stor potential i nytänkande samverkansprojekt skapade mellan olika sektorer, t.ex. jordbruk, fiske, hantverk, kulturnärings, besöksnäringen inklusive restaurang och handeln. Det finns även en stark tillväxtpotential gällande omställning för de gröna och marina näringarna till verksamheter som ger ökad lönsamhet. Besöksnäringen med upplevelser och förädlade närproducerade produkter är starkt växande näringar.

Att främja insatser som utvecklar lokala marknader för närproducerat, som t.ex. nya metoder för försäljning, platser att sälja på och öka tillgängligheten genom t.ex. informationsspridning kring produkterna, uppmuntran till gårdsförsäljning och verka för en öppen verksamhet skulle öka de lokala produkternas försäljningspotential. Genom ökad samverkan mellan olika aktörer kan de lokala produkternas mervärden synliggöras. Det närproducerade är också starkt kopplat till besöksnäringen och är inte enbart något som förgyller en resa utan kan vara själva reseanledningen vilket innebär att ökad tillgänglighet till det närproducerade bidrar till ökning av besöksnäringen.

Likasa finns potential att utveckla nya lokala marknader för att göra de närproducerade varorna mer tillgängliga och kända, exempelvis via IT-baserade

tjänster, via besöksnäringen, boende och restauranger, i samarbeten med den etablerade handeln eller direktmarknader som gårdsbutiker, torghandel och kajförsäljning, allt för att möta besökarnas behov och önskemål. Här kan t.ex. gemensamt varumärkesbyggande, marknadsföring och finna gemensamma distributionskanaler vara exempel på vad som kan projekten kan syfta till. Det finns ett brett intresse bland unga i området för egenföretagande och detta bör ses som en möjlighet där ungas nytänkande idéer kan bidra till utvecklingen av mer varierade lokala marknader²⁷.

1.2 System och metoder för kompetensöverföring och samarbeten inom/mellan privat, ideell och offentlig sektor

För att kunna behålla den yrkeskompetens som finns och säkra överföring av kunskap till kommande generation krävs snabba, lokala och regionala åtgärder samt dialog och kunskaps-/erfarenhetsutbyten mellan de lokala aktörerna och de relevanta myndigheterna i t.ex. utredningar, utvärderingar eller pilotprojekt. Detta gäller inte nödvändigtvis bara fisket utan är även aktuellt i generationsväxlingar inom jordbruket och hantverkskunnande. Genom att utveckla system och metoder för kompetensöverföring från t.ex. en generation till en annan kan man hindra att viktig yrkeskunskap går förlorad och verka för att sysselsättningsgraden bland unga (eller andra samhällsgrupper) ökar.

Det är också viktigt att stödja företag, föreningar och andra aktörer att bli exportmogna och anpassa sig efter marknadens efterfrågan. För att kunna möta en konkurrensutsatt marknad krävs t.ex. kompetenshöjande insatser som riktar sig till direkta aktörer i området. Kompetensutveckling handlar bland annat om att finna nya sätt för anpassad internationalisering genom webbsidor på engelska och/eller fler språk, flera försäljningskanaler och att lobba för att lokala servicebutiker (handlarna) vill köpa in områdets produkter. Samverkan, samordning och kunskapsutbyte mellan olika sektorer i området kan skapa nya arenor för försäljning samt verka till att såväl fler unika mervärdesprodukter som ökade volymer av närproducerade produkter finns tillgängliga.

Det krävs ökad samordning och samverkan mellan de

organisationer och myndigheter som har till uppgift att stödja näringen.

1.3 Ökad lokal förädling/produktutveckling samt diversifiering bland jordbruks- och fiskeföretag

Det finns gott om potentiella småföretag inom området men de kämpar ofta med en otillräcklig lönsamhet för att helhjärtat kunna satsa på produkt- och verksamhetsutveckling eller den omställning som krävs för att bemöta den kraftigt växande nya marknaden. Samtidigt ser vi en trend i ökat intresse för närproducerade varor som är producerade på ett hållbart sätt, av kvalité och med en tydlig avsändare.

Det kan vara fördelaktigt att förädling och produktutveckling sker i området för att de lokala marknaderna ska få så bra förutsättningar som möjligt. Det är då viktigt att företagarna kan möta konsumenternas behov och önskemål och utveckla varumärken och unika produkter samt har kunskap om marknadsföring och försäljning.

Det är viktigt att skapa samt samordna arenor för kunskapsutbyte och kontaktskapande, för såväl primärproducenter och förädlare som gårdsbutiker, restauranger och dagligvaruhandeln.

Likasa är en mångfald och diversifiering av företagen av stor vikt för att bibehålla efterfrågan på produkter och tjänster men också för att sprida risktagning och skapa lukrativa företag i området.

1.4 Ökad framtidstro och hållbar tillväxt inom jordbruk, fiske och hantverk

Ett grundläggande problem för den småskaliga produktionen är dagens regelverk som är anpassat för storskalighet snarare än småskalighet. Detta är ett stort funktionsmässigt hinder, samtidigt som marknaden och politiska intentioner förespråkar att värna om det småskaliga företagandet. Denna problematik har redan uppmärksammats inom jordbruket, inom yrkesfisket är situationen mycket allvarlig och det småskaliga yrkesfisket är i nuläget på väg att försvinna.

Genom att öka framtidstron inom jordbruk, fiske och hantverk kan gynnsamma förutsättningar skapas för att fortsätta bedriva verksamheter inom dessa

²⁷ I linje med "Miljöstrategiskt program för Region Skåne".

områden. Efterfrågan på både fiske- och aktivitets-turism ökar i området och detta bör vidareutvecklas på ett hållbart sätt, både ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Det är viktigt att ta tillvara på de befintliga aktörernas kunskap och erfarenhet men samtidigt stödja dem i utvecklingskedet så vi skapar innovativa, starka aktörer som tror på en framtid i sydöstra Skåne. Genom att matcha utbud mot efterfrågan i området kring jordbruks-, fiske- och hantverksfrågor kan den ekonomiska tillväxten hos aktörerna öka och de kan t.ex. bli mer anställningsbenägna. Det kan även handla om att utveckla nya marknadsföringsmetoder och nya försäljningskanaler där aktörerna kan finna marknader även för t.ex. restprodukter.

Insatsområde 2: Kommunikation och tillgänglighet

Sydöstra Skåne har som vi ser i tidigare text stor potential att växa och utvecklas. För att detta ska kunna förverkligas krävs att den lokala servicen, demografiutvecklingen och tillgängligheten till rätt kompetens och god arbetsmarknadsutveckling fungerar. Området behöver vara attraktivt och funktionellt, både för boende, besökare och företagare.

2.1 Attrahera och utveckla kompetenser och nya lokala finansieringsmöjligheter

Att kunna attrahera, behålla och utveckla kompetenser och företag är betydelsefullt för att området ska bli konkurrenskraftigt. Unga människor är en resurs i området, utan dem försvåras den långsiktiga hållbara tillväxten. Definitionen av ett attraktivt område för unga kan skilja sig från den äldre befolkningens och det är därför viktigt att involvera unga i att skapa aktiviteter och påverka sin närmiljö.

Kompetensförsörjningen till området är viktigt, att matcha rätt jobb med rätt kompetens tillsammans med kompetensutveckling skulle öka områdets konkurrenskraft och locka människor med eftergymnasial utbildning. Genom att t.ex. verka för kompetenshöjande åtgärder i projekt, ökar deltagarnas renommé på arbetsmarknaden och arbetsgivarna/föreningarna kan bli mer eftertraktade på arbetsmarknaden. Det handlar om effektivisering och resursutnyttjande, att våga investera i sina befintliga kompetenser och för människor att göra sig anställningsbara.

Genom att attrahera investeringskapital och utveckla samt testa nya lokala finansieringsmöjligheter kan aktörer finna nya samarbetsområden, där en investering för bygden genererar mycket mer behållning än man tänkt. Lokalekonomisk analys kan ge en bild av hur konsumtionsmönstret ser ut i området och var/vilka insatser som bör prioriteras.

2.2 Förbättrad fysisk och digital infrastruktur

Fungerande kommunikationer, fysiska såväl som digitala, ger företagarna möjlighet att växa och stärka sina verksamheter²⁸. Detta i sin tur ger positiva effekter på lokal produktion, omsättning och försäljning av produkter och tjänster samt ökad sysselsättningsgrad i området. Finns förutsättningarna för företagen att skapa fler åretruntarbetsplatser kan även åretruntbefolkningen öka. Likväl är goda naturnära boendemiljöer utanför tätorterna viktiga för inflyttning och etablering av företag i området. Det är ofta närheten till naturen och intresset för större bostäder med möjligheter till egen verksamhet som attraherar många att flytta ut på landsbygden. Här är tillgången till bra infrastruktur och snabb och tillförlitlig kollektivtrafik för pendling till och från starka arbetsmarknaden av stor vikt. När företag söker plats för etablering måste de också kunna känna tillförlit att arbetskraft kan pendla till och från arbetsplatsen.

Som Graffmans attitydundersökning visar har sydöstra Skåne brister i kommunikationsmöjligheterna. Det är därför viktigt att offentliga, privata och ideella sektorn tillsammans jobbar för att utveckla nya metoder och informationsspridning gällande det kollektiva resandet, som även innefattar cykelresandet. Projekt kan t.ex. genom att arbeta fram nya metoder för samåkning till och från arbete/kollektivtrafikplats bidra till förbättrad fysisk kommunikation. Det kan även handla om att ta fram digitala lösningar som t.ex. samåkningsapp eller cykelledshänvisningar som förenklar det fysiska framförandet för människor.

Fortsatt är det viktigt att den digitala kommunikationen i form av IKT (informations- och kommunikationsteknik) vidareutvecklas. För att företag och boende ska kunna vara verksamma på landsbygden behövs i dagens samhälle en stabil och snabb tillgång till bredband.

²⁸ "Det öppna Skåne 2030" – Skånes regionala utvecklingsstrategi.

2.3 Inkludering av områdets invånare med fokus på unga och nya svenskar

Ett välkomnande område är av stor vikt för att attrahera boende, entreprenörer och besökare liksom att området har en levande landsbygd med verksamheter som är igång årets alla säsonger. Vidare är tolerans och öppenhet en dokumenterad framgångsfaktor²⁹, människor ska vilja komma hit och bosätta sig. Om människor trivs i området ges förutsättningar för nya idéer att etableras och blomstra här.

Upplevelser och förhöjd livskvalitet/personlig hälsa är viktigt för alla åldersgrupper, boende som besökare och oavsett etniskt ursprung. Att stimulera projekt med sådan inriktning kan medföra hållbar social tillväxt i området (se mål 2.4). Lika viktigt är ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv mot ekonomisk tillväxt och ekologisk tillväxt som fungerar som en växtkraft och grogrund för nytänkande³⁰.

Genom samverkan över olika samhällsnivåer och mellan olika sektorer utvecklas befintliga/ nya dialogformer och forum. Här, i mötet mellan människor, skapas tillit och inkluderande synergier. I SWOT-analysen nämns bristande engagemang från unga samt utflyttning av unga som ett hot. Det är därför viktigt att möta ungas önskemål kring områdets framtida utveckling. Genom att inkludera unga och nya svenskar i styrelser, byalag etc. kan t.ex. nya innovativa tankegångar kring utveckling fångas upp. Det kan uppstå en naturlig form av dialog och utbyte samt förståelse kring behov och önskemål. Inom detta område kan det t.ex. vara aktuellt med projekt om utbildning inom styrelsearbete eller liknande som riktar sig till t.ex. ungdomar och nya svenskar.

2.4 Ökad tillgänglighet, utbud och kvalitet av natur-, kultur- och fritidsaktiviteter

Unika natur- och kulturmiljöer är exempel på vad människor i bygden anger som värdefullt. Det ses som en styrka att få möjligheten att bo nära naturen vilket i sin tur bidrar till en ökad livskvalitet³¹. Attraktiva miljöer ligger i linje med den nationella strategin för tillväxtarbetet och är en del av de fyra kommunernas visioner. Det är därför viktigt att undvika exploatering

som inte går i linje med de kommunala planerna och främja utveckling som underlättar nyttjandet av dessa miljöer för alla, boende som besökare.

Kultur och fritid är viktiga faktorer för trivseln. Området har ett rikt och varierat kulturutbud, som också har potential att växa. Att sammanlänka vår kulturhistoria med vår kulturnutid och kulturframtid är ytterligare exempel på områden som kan utvecklas. Likaså har området fantastiska möjligheter för friluftsverksamheter. Sport- och friluftslivet kan bidra till att förlänga besöks säsongen samt erbjuda klimatvänliga aktiviteter. Ett exempel som är kopplat till både näringsliv, jordbruk och besöksnäring är hästverksamheten i området. Där allt ifrån stora tävlingsanläggningar, framgångsrik avel och de mindre ridskoleverksamheterna har stor betydelse. Det som kan utvecklas inom detta område förutom utbud och kvalitet är tillgängligheten. Det kan t.ex. vara ökat antal ridleder, informationsinsatser kring utbud, tillfälle för aktivitet eller samlat informationsmaterial som är enkelt för konsumenten/nyttjaren att hitta och ta till sig. Rekreation och hälsa klingar väl med områdets natur och strövområde. Det behöver därför vara möjligt att enkelt hitta samlad information kring var dessa platser finns i området och vad de erbjuder för besökaren. Samverkan kring att förbättra tillgängligheten till dessa aktiviteter skulle gynna flertalet aktörer och besökare.

Området har stor potential att utveckla outdoor-verksamheter med fokus på upplevelser i naturen som vandring, cykling, kanoting, utomhusmatlagning, fågel och viltskådning, sportfiske samt många andra naturaktiviteter.

Insatsområde 3: Naturvärden och grön och blå tillväxt³²

Vattentillgången i de fyra kommunerna, samt ytterligare de fyra kommunerna för det utökade leaderområdet, skiljer sig åt och klimatförändringar och miljöproblem innebär nya utmaningar i området, inte minst när det gäller just vattenfrågan. Närheten

²⁹ Richard Florida, 2002.
³⁰ I linje med "Miljöstrategiskt program för Region Skåne".
³¹ "Det öppna Skåne 2030", Skånes regionala utvecklingsstrategi.
³² Med grön tillväxt menas tillväxt som minskar föroreningar och utsläpp av växthusgaser, minimerar avfall och ineffektivt utnyttjande av naturresurser och/eller utvecklar den biologiska mångfalden (Vinnova). En vanlig definition av "Blå tillväxt" är havets utnyttjade utvecklingsmöjligheter till exempel marin bioteknik, förnybar energi (vind och våg) och marina livsmedel.

till naturen och miljön i hav, sjöar och vattendrag är viktiga för området, både vad gäller attraktivitet och utvecklingsmöjligheter inom besöksnäringen och de gröna och blå näringarna.

3.1 Förbättrad vattenkvalité och skydd av den biologiska mångfalden

Det finns ett behov av omfattande åtgärder för att förbättra miljön och vattenkvalitén i Hanöbukten, södra Östersjön och flera av våra sjöar och vattendrag. Frågan är komplex och många miljöåtgärder kräver inledningsvis utredningar och samverkan med aktörer långt över vårt utökade leaderområde för Havs- och fiskefonden. Inom området är miljöåtgärder för förbättrad vattenkvalité exempelvis en av grundförutsättningarna för fiskerinäringens utveckling³³. Då många av de miljöproblem som uppstår i havsområdena har sin upprinnelse i verksamheter över hela Skåne engagerar frågan såväl inlands- som kustkommuner. Ett livskraftigt hav är inte bara kustområdenas problematik och utmaning.

Vissa vattenåtgärder, som anläggning av och bevarandet av våtmarker, är viktiga för bevarandet av den biologiska mångfalden och extra viktiga då Skåne uppvisar en ökande mängd av rödlistade arter. Naturvärden, ekosystemtjänster och biologisk mångfald hänger ihop då det många gånger krävs en hög biologisk mångfald för att kunna behålla stabila ekosystem och därmed ge förutsättningar för de ekosystemtjänster som gynnar människan. Likaså kan strandnära problematik, som t.ex. erosion, vara aktuellt att driva projekt kring då området har en lång utsatt kuststräcka.

När det gäller miljöproblemen i Hanöbukten är frågan komplex och en utredning har genomförts av Havs- och Vattenmyndigheten där först och främst problematiken undersöktes närmre och sedan ska man definiera vilka de effektivaste åtgärderna är och hur olika aktörer kan samverka för att hitta lösningar. Beroende på storleken och typen av åtgärder som krävs kan tänkbara projekt inom detta insatsområde vara informationssatsningar, förstudier och mindre samverkansprojekt mellan de olika relevanta aktörerna. I det utökade leaderområdet flaggar Skånes Ess för *ett helhetsgrepp för hållbarhet och omställning med samordning av mark- och vattenanvändning*,

alstra en grön livlig ekonomi både för produktion och för rekreation. Detta handlar om hållbart nyttjande, utveckling samt bevarande naturresurser. Det är viktigt att projekten syftar till att minska miljörisiker samt energieffektivisering och skapa tillväxt som stämmer överens med vad ekosystemtjänsterna klarar av. Till exempel kan avrinningsområdena mot Hanöbukten bidra till ett friskare hav. Det finns många möjligheter i det utökade leaderområdet att genomföra insatser som är gynnsamma för vattenkvalitet och vattenrelaterade frågor. Den biologiska mångfalden kan öka och biosfärområdet "Vattenriket" är viktigt i sammanhanget. Marint Centrum, Krinova och Högskolan Kristianstad högskola kan bidra med kunskap kring hållbar vattenhantering och samverka med högskolor och universitet kan bidra till att projekten kan nå ytterligare resultat.

3.2 Ökad omställning till hållbart kretsloppstänkande

Ytterligare ett område som är intressant när det gäller grön och blå tillväxt är förnybar energi, t.ex. biogas, sol-, vind- och vågenergi. Ökad kunskapsspridning om förnybar energi och dess nytta kan vara ett exempel på hållbart kretsloppstänkande, och gärna i samverkan mellan olika aktörer.

I flera olika typer av samverkansprojekt kan en dimension vara aktörernas praxis avseende energiförbrukning och hantering av avfall, där nya rutiner och tankesätt kan ge effekter både på förbättrad miljö och minskade kostnader.

Hållbart kretsloppstänkande handlar även om sophantering, livsmedelskonsumtion, återbruk av varor, cykel- och bilpooler samt frågor kring enskilda avlopp och brunnar. Byar och andra aktörer kan t.ex. tillsammans genomföra förstudier för att ta fram underlag för kostnad och omställningen i stort.

3.3 Ökad kunskap och intresse för hållbarhetsfrågor och naturen

Med dagens klimatförändringar behövs det vidtas åtgärder. Människor kommer längre ifrån naturen och livsmedelsproduktionen, där båda dessa ses som en extern del av samhället. Vi lever tillsammans med naturen och måste därför också anpassa oss till naturens

³³I linje med "Miljöstrategiskt program för Region Skåne".

förmåga att förse oss med t.ex. ekosystemtjänster. Ökad kunskap kring hur naturen fungerar och hur man på ett hållbart sätt lever tillsammans med den skulle öka den långsiktigt hållbara tillväxten.

Projekt som riktar sig till att höja kunskapsnivån kring natur och hållbarhetsfrågor kan t.ex. genomföras tillsammans med Skånes många universitet eller högskolor. För att sådana projekt ska vara möjliga att genomföra måste återigen tillgängligheten till områdena finnas. Det handlar om den fysiska tillgängligheten men även om upplysningar och ytterligare informationsinsatser. Något att ta i beaktande som kan vara extra viktigt är att information och tillgänglighet ska vara begriplig och nåbar för alla i samhället. Det innebär alltså att man bör ta hänsyn till vissa samhällsgrupper som ibland behöver information eller tillgänglighet på ett annat sätt än normen, t.ex. äldre, barn, nya svenskar eller funktionshindrade.

Samverkan mellan olika aktörer, offentliga, privata och/eller ideella, som kan visa på biologisk mångfald och på ett hållbart sätt tillgängliggöra naturområden för rekreation, friluftsliv och aktivitets-/naturturism har en stor potential och ett stort värde då det ökar kunskapen om, intresset och respekten för naturvärdena samt kan öka folkhälsan och dessutom vara en tillväxtfaktor (se mål 2.4 samt 3.3)³⁴.

7.3 Handlingsplan

Det är viktigt med kommunikation och informationsinsatser under hela programperioden, men särskilt i början för att sprida kunskap om lokalt ledd utveckling genom leadermetoden och den lokala utvecklingsstrategin till relevanta aktörer i leaderområdet och det utökade leaderområdet. Ett arbete som redan påbörjats genom det intensiva arbetet med att ta fram denna strategi. De som bor och verkar i leaderområdet ska vara medvetna om de möjligheter som finns med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden och hur de kan vara delaktiga. Detsamma gäller i det utökade leaderområdet vad gäller möjligheter inom havs- och fiskerifonden. Erfarenheten och kompetensen kring att driva egna projekt varierar mellan olika aktörer i området och därför vore interna aktiveringsprojekt och paraplyprojekt bra metoder för att aktivera även de utan projektvana och därmed bidra till målet att

öka det lokala engagemanget i området. Detta säkerställer att alla målgrupper som är uppsatta i strategin blir inkluderade. Förstudier är också en annan typ av projekt som kan bli aktuellt.

- Aktiveringsprojekt syftar dels till att inspirera målgrupper som är underrepresenterade att driva projekt men också till att skapa en mötesplats för olika aktörer vilket bidrar till ökad möjlighet till samarbeten. Aktiveringsprojekt är en bra metod för att bereda mark för den typ av projekt som strategin efterfrågar och det förväntade resultatet är tydliga spin-off-effekter i form av nytänkande projekt inom strategins målområden.
- Paraplyprojekt har en annan funktion, de skapar enklare förutsättningar för en specifik målgrupp att testa projektidéer, det kan handla om mikrostödd till en specifik målgrupp som t.ex. ungdomar eller företag.
- Förstudie är mindre projekt som syftar till att undersöka en projektidéns hållbarhet. Att få undersöka förutsättningarna att genomdriva en projektidé i ett större projekt. Detta kan bli aktuellt främst inom insatsområde 3 *Naturvärden och grön och blå tillväxt* men kan också användas som metod i de andra insatsområdena.

För att informera de boende och verkande om de möjligheter som ges med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden kommer olika informationsinsatser att genomföras. Fysiska möten, idéworkshops, erfarenhetsutbyte, utbildningar, spridning av information via hemsida och sociala medier är några exempel på insatser som kommer att genomföras. Idéworkshop är en arbetsträff som de boende och verkande i leaderområdet bjuds in till. Syftet är att svara på frågan VAD? inom insatsområde 2 där workshopen ska genomföras, t.ex. vad kan utvecklas för förbättrad tillgänglighet?

Det kommer också att ske utlysningar och vissa av dessa kommer att vara specifikt riktade till vissa insatsområden. Detta för att säkerställa att samtliga mål i strategin kommer att uppfyllas. Till varje utlysning kommer det att ske olika former av informationsinsatser för att utlysningen ska spridas på bästa möjliga sätt. Det kommer också att genomföras specifika informationsinsatser för de olika insatsområdena

³⁴I linje med "Miljöstrategiskt program för Region Skåne".

vilket beskrivs i bilaga 6 *Handlingsplan* och bilaga 9 *Kommunikationsplan*. Den bifogade handlingsplanen kommer kontinuerligt att utvärderas och uppdateras.

Leader syftar till att skapa lokal mobilisering som får långsiktiga effekter. Därför är samverkan, samarbete, utbyte och relationer prioriterade. Alla projektidéer ska analyseras i ett större sammanhang, tvärs över sektorer och geografiska gränser. Projektansökningarna ska visa på samarbete med olika aktörer inom projektets ämnesområde samt hur detta samarbete ska samordnas.

Samarbete kommer att ske på olika plan, dels mellan företag, föreningar och organisation i leaderområdet och det utökade leaderområdet samt dels kommer leaderföreningen att samarbeta med organisationer, föreningar, offentliga myndigheter såväl lokalt som regionalt och nationellt för att skapa de bästa förutsättningarna för att nå de övergripande målen och målen i insatsområdena.

Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, Socialfonden och Regionala utvecklingsfonden kommer att ha sydöstra Skåne som geografiskt område. Samarbeten i dessa fonder kommer att ske i första hand med de närliggande leaderområdena i Skåne men också nationella och internationella samarbeten kommer att eftersträvas. Det kommer att genomföras samarbetsprojekt med andra områden där vi hittar likartade utvecklingsbehov och där vi kan lära av varandra för att nå en bättre utveckling av landsbygden. Under föregående programperiod genomfördes ett samarbetsprojekt mellan Leader Ystad-Österlenregionen och Leader Lundaland med fokus på vandring. Förhoppningen under denna programperiod är att vidareutveckla detta samarbete kring naturupplevelser.

Havs- och fiskerifonden kommer att ha ett annat geografiskt område än de tre andra fonderna. Det utökade leaderområdet består av LEADER Sydöstra Skåne och Skånes Ess. Samarbete kring havs- och fiskerifrågor samt näringslivsfrågor kommer även att ske med Sydost Leader. Fiskarna i Sölvesborg är starkt knutna till Simrishamn vilket gör att det kommer att ske samarbetsprojekt mellan LEADER Sydöstra Skåne och Sydost Leader för att nå så bra resultat som möjligt inom fiskerinäringen. Även internationellt kommer samarbete att ske, främst kring Östersjön.

Fonderna kommer även att avgränsas från varandra genom deras inriktningar på följande sätt:

- Stöd från Havs- och fiskerifonden ska avsättas till de projekt som har en tydlig inriktning på fiskerinäringen och miljötåtgärder för förbättrad vattenkvalité.
- Stöd från Socialfonden ska avsättas till de projekt som syftar till att bidra till en långsiktig ökad sysselsättningsgrad, att stärka människors ställning på arbetsmarknaden.
- Stöd från Regionala utvecklingsfonden avsätts till projekt som utvecklar näringslivets förutsättningar att växa och frodas och gynnar nytänkande produkt- och tjänsteutveckling.
- Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling är den i sammanhanget största fonden och stöd avsätts till de projekt som bidrar till att skapa ett attraktivt område för de som bor, besöker och verkar i området. Fokus för vårt verksamhetsområde är att öka företagsamheten och diversifiering inom jordbruk, hantverk och handel, gärna med kopplingar till besöksnäringen, samt hållbar företags- och föreningsutveckling i stort och öka det lokala engagemanget.

Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, Regionala utvecklingsfonden och Havs- och fiskerifonden kommer att bidra till att uppnå målen inom samtliga insatsområden. Dock har de olika inriktningar och kan rikta sig till olika mål inom insatsområdet. Socialfonden kommer bidra till måluppfyllelsen inom strategins insatsområde 2.

7.4 Urvalsprocess

Det är viktigt att sökande vet hur och på vilka grunder de blir bedömda och att alla projekt genomgår samma granskning och blir lika behandlade. Urvalsprocessen ska speglas av transparens och öppenhet³⁵. En mall för hur LAG³⁶ kommer att bedöma projektansökningar kommer att tas fram. Mallen kommer att vara tydlig och bestå av urvalskriterier som slutligen kommer att visa på om projektansökan blir godkänd eller får avslag. Tydlig dokumentation förs under urvalsförfarandet och ett beslutsunderlag tas fram. LAG måste också kontrollera att projektansökan stämmer överens med de operativa programmen för de olika fonderna och att de bidrar till att uppnå utvecklingsstrategins mål.

1. Leaderkontor

Projektidéer diskuteras med anställd personal på leaderkontoret som hjälper sökande i processen med utveckling av projektidé, framtagandet av projektplan och budget. Personalens roll är att stötta och ge goda råd till projektägaren, inte att skriva projektplanen eller att göra budgeten åt projektägaren. Anställd personal kommer kontinuerligt att arbeta fram processer och stödmaterial för att underlätta och hjälpa de sökande, samt arrangera utbildningar.

2. Arbetsutskott

Projektansökningar inom Havs- och fiskerifonden som inkommer till leaderkontoret kommer först att behandlas i ett arbetsutskott (AU Fiske) innan de går vidare till LAG för beslut. AU Fiske har möte ca fyra veckor före LAG och kommer att arbeta efter samma mall och urvalskriterier som LAG. AU Fiske rekommenderar därefter ett beslut till LAG. LAG tar stor hänsyn till rekommendationen vid sin prioritering av projektet.

Denna avvikelse i urvalsprocessen för projekt inom Havs- och fiskerifonden, i jämförelse med de andra fonderna, beror på att Havs- och fiskerifonden har ett annat geografiskt område. Vid beslut för dessa projekt krävs representation även från det utökade leaderområdet, som inte är representerat i LEADER

Sydöstra Skånes LAG, och därför görs bedömningen i AU Fiske.

3. LAG – Local Action Group

LAG kommer att granska och kontrollera projektansökningar innan beslut fattas. LAG kommer att granska såväl projektägarens kapacitet att genomföra projektet som projektidé och projektplan för att säkerställa resultaten av projekten utifrån de godkända urvalskriterierna för leaderområdet. LAG fattar beslut om bifall, bordläggning, återremiss eller avslag. Beslutet LAG tar kan inte överklagas.

4. Beslut

LAG:s beslut dokumenteras i styrelseprotokoll enligt riktlinjer från förvaltningsmyndigheten och utdrag ur styrelseprotokoll skickas till projektägare för meddelande av beslut.

³⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013, artikel 34.3.b

³⁶ LAG, Local Action Group är föreningens styrelse

7.5 Mål och urvalskriterier

* Obligatorisk indikator för EJFLU, EHFF, ERUF, ESF och mäts på nationell nivå

(*) Ingår även i obligatoriska indikatorer för EJFLU och ESF

Insatsområde 1: Närproducerat och nya lokala marknader

Fond	Mål och prioritering	Indikator	Målvärde
EJFLU	1.1 Samverkan mellan näringar för utveckling av besöksnäringen och nya lokala marknader	Antal företagsutvecklingsprojekt	3
		Antal samarbeten	3
		Antal arrangerade utbildningar	2
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10
		Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter) *	4
		Antal nya produkter och tjänster	2
		Antal testade nya marknader	2
EHFF		Antal nya produkter och tjänster	2
		Antal samarbeten	2

EJFLU	1.2 System och metoder för kompetensöverföring och samarbeten inom/ mellan privat, ideell och offentlig sektor	Antal företagsutvecklingsprojekt	3
		Antal samarbeten	3
		Antal arrangerade utbildningar	2
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10
		Antal insatser som syftar till att bevara hotad kompetens i området	2
EHFF		Bevarade arbetstillfällen (inom fisket) *	1
		Antal nya metoder och system för kompetensöverföring inom fisket	1
		Antal arrangerade utbildningar	2
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10
ERUF		Antal företag i samarbete	10
		Antal företag som får stöd *	10
		Antal organisationer som får stöd	2
		Antal nya produkter och tjänster	2
		Antal testade nya marknader	2
		Antal arrangerade utbildningar	2
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10
		Antal företagsutvecklingsprojekt	2

EJFLU	1.3 Ökad lokal förädling, produktutveckling samt diversifiering bland jordbruks och fiskeföretag	Antal företagsutvecklingsprojekt	2
		Antal nya produkter och tjänster	2
		Antal samarbeten	3
		Antal skapade företag	2
		Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter) *	10
EHFF		Antal diversifieringsprojekt	2
		Antal skapade företag *	1
		Bevarade arbetstillfällen (inom fisket) *	1
		Antal nya produkter och tjänster	2
		Antal arrangerade utbildningar	2
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10

EJFLU	1.4 Ökad framtidstro och hållbar tillväxt inom jordbruk, fiske och hantverk	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter) *	12
		Antal skapade företag	2
		Antal insatser som syftar till att bevara hotad kompetens i området	3
		Antal projektägare som efter projektet känner ökad framtidstro	90 %
EHFF		Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter) *	1
		Bevarade arbetstillfällen (inom fisket) *	1

Insatsområde 2: Kommunikation och tillgänglighet

Fond	Mål och prioritering	Indikator	Målvärde
EJFLU	2.1 Attrahera och utveckla kompetenser och nya lokala finansieringsmöjligheter	Antal aktörer som provat nya finansieringslösningar	5
		Antal utvecklade eller testade nya lokala finansieringslösningar	2
		Antal arrangerade utbildningar	2
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10
ESF		Antal företag som får stöd *	2
		Antal organisationer som får stöd *	2
		Antal deltagare i projekt *	40
		Antal arbetslösa deltagare och långtidsarbetslösa som är i sysselsättning, inkl. egenföretagare, efter avslutad åtgärd (*)	17
		Antal insatser som bidrar till ökat antal invånare med eftergymnasial utbildning	2
		Antal arrangerade utbildningar	2
ERUF	Antal anställda, inkl. egenföretagare, med förbättrad arbetsmarknadssituation (*)	17	
	Antal företag som får stöd *	5	
	Antal organisationer som får stöd *	2	
	Antal arrangerade utbildningar	2	
	Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10	
	Antal företagsutvecklingsprojekt	1	
	Antal nystartade företag (antal SMF i leaderområdet)		
EJFLU	2.2 Förbättrad fysisk och digital infrastruktur	Antal tillgänglighetsprojekt	2
		Antal nya fysiska mötesplatser och utveckling av befintliga	2
		Antal projekt som syftar till ökad hållbar mobilitet	2
		Antal nya produkter och tjänster	2

EJFLU	2.3 Inkludering av områdets invånare med fokus på unga och nya svenskar	Antal unga och nya svenskar som drivit projekt	20
		Antal aktiviteter som gynnar inkludering av unga och nya svenskar	15
		Antal nya fysiska mötesplatser och utveckling av befintliga	3
		Antal deltagare inom målgrupper för nya svenskar	40
		Antal unga deltagare i projekt	100
ESF		Antal företag som får stöd *	2
		Antal organisationer som får stöd *	2
		Antal deltagare inom målgrupper för nya svenskar (*)	20
		Antal unga deltagare i projekt (*)	20
		Antal arrangerade utbildningar	2
	Antal anställda, inkl. egenföretagare, med förbättrad arbetsmarknadssituation (*)	17	
	Antal arbetslösa deltagare och långtidsarbetslösa som är i sysselsättning, inkl. egenföretagare, efter avslutad åtgärd (*)	17	

EJFLU	2.4 Ökad tillgänglighet, utbud och kvalité av natur-, kultur- och fritidsaktiviteter	Antal skapade företag	4
		Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter) *	10
		Antal projekt som bidrar till att öka antal besökare utanför högsåsong (juli–augusti)	2
		Antal företagsutvecklingsprojekt	2
		Antal tillgänglighetsprojekt	2
		Antal företag som får stöd	5
		Antal organisationer som får stöd	5
		Antal nya produkter och tjänster	2
ESF		Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter) *	1
		Antal projektägare som efter projektet känner ökad framtidstro	90 %
		Antal företag som får stöd *	2
		Antal organisationer som får stöd *	2
		Antal deltagare i projekt *	20
ERUF		Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter) *	3
	Antal företag som får stöd *	5	
	Antal organisationer som får stöd *	2	
	Antal nya produkter och tjänster	2	
	Antal företagsutvecklingsprojekt	1	
	Antal nystartade företag (antal SMF i leaderområdet)		

Insatsområde 3: Naturvärden och grön och blå tillväxt

Fond	Mål och prioritering	Indikator	Målvärde
EJFLU	3.1 Förbättrad vattenkvalité och skydd av den biologiska mångfalden	Antal miljöprojekt	2
		Antal insatser som gynnar biologisk mångfald	2
		Antal samarbeten med universitet/högskolor	2
EHFF		Antal miljöprojekt	2

EJFLU	3.2 Ökad omställning till hållbart kretsloppstänkande	Antal miljöprojekt	2
		Antal insatser med fokus på kretsloppstänkande	2
		Antal metoder för utveckling av förnybar energi	1
EHFF		Antal miljöprojekt	2
		Antal nya produkter och tjänster	2

EJFLU	3.3 Ökad kunskap och intresse för hållbarhetsfrågor och naturen	Antal tillgänglighetsprojekt	2
		Antal aktiviteter som syftar till att öka kunskap om naturen	6
		Antal samarbeten med universitet/högskolor	2
		Antal arrangerade utbildningar	2
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10

Urvalskriterier

Urvalskriterierna är LAG:s verktyg för att bedöma och prioritera projektansökningar samt att säkerställa att de projekt som får stöd av lokalt ledd utveckling genom leadermetoden har en tydlig koppling till den lokala utvecklingsstrategin och dess målsättningar. Urvalskriterier är ett krav från EU och bidrar också till att beslutsprocessen är lika för alla samt att den speglas av öppenhet och transparens.

Urvalskriterierna är uppbyggda i två delar; generella urvalskriterier och urvalskriterier per insatsområde och fond. I de generella urvalskriterierna finns det även några villkor som måste uppfyllas för att projektansökan ska gå vidare till de generella urvalskriterierna. Det finns också ett villkor som säger att en projektansökan måste få minst 2 poäng för varje urvalskriterium i de generella för att kunna gå vidare i processen till de specifika urvalskriterierna för insatsområdena och fonderna.

Varje urvalskriterium har en poäng och en viktning. Maximal poäng för de generella tillsammans med de specifika är 500 poäng och avslagsnivån är 200 poäng.

Arbetsordning vid bedömning av projektansökningar:

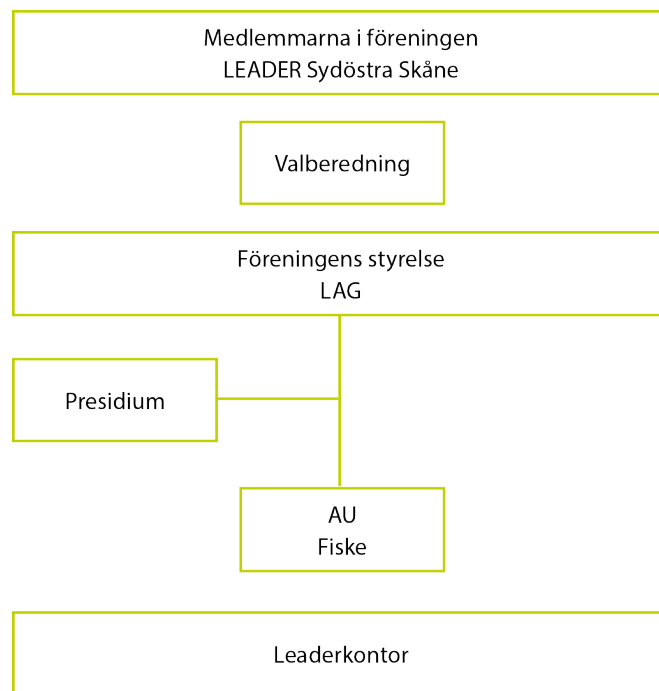
- LAG kontrollerar att ansökan uppfyller grundvillkoren för stöd (detta har på förväg också kontrollerats av leaderkontoret) - Villkor 1
- LAG kontrollerar att LEADER Sydöstra Skånes bilaga/projektplan och budget är bifogad till ansökan - Villkor 2
- LAG fastställer poängen för varje generellt urvalskriterium
- LAG kontrollerar att projektet har fått minst två (2) poäng i samtliga generella urvalskriterier - Villkor 3
- LAG kontrollerar att projektet är kostnadseffektivt, dvs uppfyller tillräckligt många indikatorer i förhållande till sökt stöd - Villkor 4
- LAG kontrollerar att projektet har en rimlig och realistisk budget (rimlighetsbedömning av projektets samtliga utgifter) - Villkor 5
- LAG fastställer poängen för varje specifikt urvalskriterium

8. Finansieringsplan

	EJFLU	EJFLU	EHFF	EHFF	ERUF	ERUF	ESF	ESF	TOTALT
Tilldelad budget		35 319 169 kr		8 180 831 kr		3 000 000 kr		3 000 000 kr	49 500 000 kr
Drift	25 % (35 %)*	12 375 000 kr							12 375 000 kr
Samarbete	10 %	3 531 917 kr	10 %	778 083 kr					4 350 000 kr
Genomförande	55 %	19 412 252 kr	90 %	7 402 748 kr	100 %	3 000 000 kr	100 %	3 000 000 kr	32 775 000 kr

* Driften är beräknad på 25 % av den sammanlagda offentliga budgeten men finansieras endast av den största fonden vilken är EJFLU. Detta innebär att driften utgör 35 % av den offentliga budgeten för EJFLU.

9. Organisation

9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift)

LEADER Sydöstra Skånes operativa verksamhet sköts av ett leaderkontor som kommer att bestå av minst två tjänster, under början av programperioden, en för verksamhetsledning och en för administration/kommunikation. I slutet av programperioden kommer de personella resurserna att minska i takt med att budgeten är beviljad och projekten avslutas. Det är av största vikt att leaderkontoret har den administrativa kapacitet som behövs för att kunna genomföra den lokala utvecklingsstrategin och nå de mål som finns i den lokala utvecklingsstrategin. Projektledning, administration, kommunikation och ekonomi är

kompetenser som anses som viktiga för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett korrekt och effektivt sätt. Det är också viktigt att personalen besitter kunskap om leadermetoden och kunskaper kring de olika fonderna och regelverk som finns. Diskussioner har förts med Skånes Ess och MittSkåne Utveckling om samverkan kring vissa tjänster som t.ex. ekonomisk redovisning, lönehantering och kommunikation.

Leaderkontoret ansvarar för att informera om Leader och sprida den lokala utvecklingsstrategin till de som bor och verkar i området. En viktig roll är att hjälpa

och stötta projektägare igenom hela processen, från projektansökan till projektavslut. Detta innebär att hjälpa till att fylla i en korrekt projektansökan, stöd för att de ska kunna formulera mål och skriva en tydlig projektplan samt att sätta en rimlig budget och hjälpa att hitta de kontakter som behövs för projektets genomförande. Det är av stor vikt för projektets resultat att det finns en kontinuerlig dialog mellan leaderkontoret och projektägarna under projekttiden.

Verksamhetsledaren rapporterar till föreningens ordförande och informerar föreningens styrelse (LAG). Verksamhetsledaren handleder de anställda projektlejdarna, stödjer interna och externa projekt samt ansvarar för kontorets administration och ekonomi. Föreningens ordförande är firmatecknare och lönesättande chef. Verksamhetsmanual med delegationsordning, arbetsfördelning och arbetsbeskrivning ska finnas för leaderkontoret. Varje år kommer en riskanalys att genomföras för att säkerställa att rätt kompetens finns på leaderkontoret och att verksamhetsmanualen och regelverk följs. En intern kvalitetskontroll genomförs en gång per år som baserar sig på riskanalysen. Den interna kvalitetskontrollen är en uppföljning av att alla åtgärder i riskanalysen är införda. Resultatet av kvalitetskontrollen dokumenteras i en rapport.

Det är viktigt med kompetensutveckling för leaderkontorets personal för att sträva efter kontinuerlig utveckling av verksamheten.

9.2 Partnerskapet och föreningen

Sydöstra Skånes samarbetskommitté (SÖSK) ansvarar för strategin och är huvudaktör. Framtagandet av strategin har skett i nära samarbete med Leader Ystad-Österlenregionen och Sydkustens fiskeområde. Skrivargrupp och referensgrupp har bestått av personer från de tre olika sektorerna och från kommunerna inom leaderområdet.

Under hela processen av framtagandet av ny lokal utvecklingsstrategi har sakkunniga personer i området kontaktas, såväl privata och ideella aktörer som kommunala tjänstemän och organisationer i verksamhetsområdet. Detta för att förankra samt säkerställa att insatserna som genomförs strävar mot samma mål.

Andra organisationer som har varit mer eller mindre involverade i strategiarbetet är LRF,

Arbetsförmedlingen, Skånes Hav och Vatten, Marint centrum, Länsstyrelsen i Skåne, ESF-rådet Skåne-Blekinge, Tillväxtverket, Jordbruksverket och Region Skåne, i samarbetet kring havs- och fiskerifrågor även Leader Blekinge och Leader Skånes Ess.

Skrivargrupp

Madelene Johansson, samordnare SÖSK
Frida Lindén, EU-samordnare Sjöbo kommun
Kristin Persson, ansvarig Leader Ystad-Österlenregionen
Vesa Tschernij, verksamhetsledare Sydkustens fiskeområde
Annika Jönsson, Agronom
Caroline Jacobsson, konsult kommunikation
Julia Falkman, utvecklare SÖSK/Leader Ystad-Österlenregionen

Referensgrupp

Referensgruppen består av representanter från LAG, Leader Ystad-Österlenregionen.

Lars Ottosson, privat sektor, Tomelilla kommun
Eva Fristedt, privat sektor, Simrishamn kommun
Sven-Anders Sölveborn, privat sektor, Ystad kommun
Rasmus Eriksson, ideell sektor, Ystad kommun
Nixi Orvoën, privat sektor, Sjöbo kommun
Torgny Lundquist, ideell sektor, Tomelilla kommun

Det framtida partnerskapet kommer framförallt att utgöras av de organisationer och aktörer som varit delaktiga i framtagandet av strategin. Det förs dialoger med de aktuella organisationerna och aktörerna som kommer att vara med i partnerskapet, som kommer att bildas först efter att strategin blivit godkänd och en förening har bildats.

9.3 LAG – den lokala aktionsgruppen

Local Action Group (LAG) består av totalt 15 ledamöter. Det ska finnas representanter för den offentliga, privata och ideella sektorn från respektive kommun i leaderområdet i LAG samt en offentlig representant från SÖSK. Det är viktigt att LAG har den kompetens som krävs för att kunna behandla ansökningar från samtliga fonder. Två av ledamöterna i LAG ska komma från fiskeri och/eller vattenbrukssektorn³⁷. Det är önskvärt att valberedningen ser till att följande kompetensområden finns med i LAG; näringsliv,

³⁷ EU-förordningen (508/2014) kräver en ”betydande” representation av fiskeri- och/eller vattenbrukssektorn.

besöksnäring, kultur, fiske, jordbruk och miljö. Jämn köns- och åldersfördelning är också viktigt att tänka på när LAG tillsätts. Minst en av ledamöterna i LAG bör vara under 26 år och könsfördelningen av ledamöterna får uppgå till 40/60 %.

LAG beslutar om de projektansökningar som inkommer, och tar beslut om föreningens strategiska inriktning och ansvarar för den kontinuerliga uppföljningen av den lokala utvecklingsstrategin. LAG är beslutsmässig då minst hälften av styrelseledamöterna är närvarande och eftersträvar konsensus i största möjlig utsträckning. Ordförande har utslagsröst vid lika röstetal. Vid beslut säkerställer LAG att minst 50 % av rösterna i urvalsbesluten gällande projektansökningar avges av en part som inte är från offentliga myndigheter³⁸. För beslut gällande bifall av projektansökningar krävs ¾ majoritet av närvarande styrelseledamöter. Verksamhetsledaren är adjungerad till LAG.

Jäv föreligger då ledamot i LAG själv är projektägare eller är involverad i projektet. Detsamma gäller om ledamoten är anhörig eller i beroendeställning i förhållande till projektägarna för projektansökan. Ledamot som är jävig ska inte närvara vid beredning eller beslut om projektansökan.

Ledamöterna i LAG väljs på två år med undantag från första året. Första året väljs halva styrelsen på ett år och resterande halvan på två år vilket innebär att hela styrelsen inte väljs om samma år. Detta för att säkerställa kontinuiteten och kompetensen i LAG. Föreningsstämman väljer de privata och ideella ledamöterna medan respektive kommun utser den offentliga ledamoten från kommunen.

LAG utser/tillsätter representanterna i de olika arbetsutskotten medan valberedningen tar fram förslag på sakkunniga personer för respektive AU.

LAG ansvarar för

- att bedöma och prioritera projektansökningarna
- att marknadsföra och informera om leadermetoden genom lokalt ledd utveckling
- att motivera och stimulera till att projektansökningar kommer in
- årsstämman och föreningens medlemmar

- det yttersta arbetsgivaransvaret för föreningens anställda
- att besluta om operativa riktlinjer för leaderkontoret
- ekonomisk förvaltning av föreningens verksamhet
- att tillse att arbetet drivs framåt enligt den lokala utvecklingsstrategin, genom att arbeta med utvärdering, kvalitetssäkring, resultatöversyner, ekonomistyrning, personalutveckling och allmän utveckling av föreningens arbete
- att årligen se över och utvärdera den lokala utvecklingsstrategin och revidera vid behov
- att samverka och nätverka med andra leaderområden och organisationer som arbetar med landsbygdsutveckling
- att utse representanter till arbetsutskottet för Havs- och fiskerifonden samt beredningsgrupper
- att inom sig utse vice ordförande, kassör, eventuellt sekreterare och övriga befattningshavare samt firmatecknare utöver ordförande
- att göra ett fyllnadsval till LAG efter förslag från valberedningen

LAG kommer arbeta proaktivt för att uppnå de utsatta målen i strategin. Detta kommer att göras genom aktiveringsprojekt och riktade utlysningar för att uppnå en gynnsam förändring i förhållande till de behov och förutsättningar som är analyserade. Även paraplyprojekt kommer att drivas där insatser riktas mot specifika målgrupper för att säkerställa att målgrupper som annars kan vara svåra att nå blir medvetna om möjligheterna och blir involverade i utvecklingen. LAG kan tillsätta arbetsgrupper, utskott och kommittéer om behov uppstår.

Presidium

Förslaget är att presidiet består av ordförande, två vice ordförande, kassör och verksamhetsledaren. Presidiet bereder ärenden till LAG-möten med undantag för projektansökningar som bereds av respektive fonds AU. Presidiet ska vara väl insatt i leaderkontorets arbete och fungerar som ett bollplank till verksamhetsledaren.

³⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013, artikel 34.3.b

Presidiet ansvarar för att

- bereda ärenden till LAG med undantag för projektansökningar
- vara väl insatt i leaderkontorets operativa och strategiska arbete
- vara en dialogpartner till verksamhetsledaren
- ha arbetsgivaransvar för föreningens samtliga anställda
- fastställa arbetsbeskrivningar och anställa föreningens personal
- det varje år genomförs en intern kvalitetskontroll

Arbetsutskottet för Havs- och fiskerifonden (AU fiske)

AU fiske förbereder och kontrollerar projektansökningar gällande Havs- och fiskerifonden. AU fiske kommer också att genomföra urvalsprocessen för projektansökningar och ta fram ett beslutsunderlag till LAG gällande projektansökningar för Havs- och fiskerifonden. AU fiske kommer totalt att bestå av sex personer från de områden som tillhör det utökade leaderområdet, två representanter från LAG LEADER Sydöstra Skåne och två representanter från LAG Skånes Ess och två sakkunniga i havs och fiskerifrågor. Respektive LAG utser representanterna från sina områden och verksamhetsledarna från respektive leaderområde kommer att vara adjungerade.

Valberedning

Valberedningen ska bestå av fyra till fem personer som representerar de fyra kommunerna där såväl offentliga-, privata- och ideella sektorn ska ingå samt personer med kompetens kring havs- och fiskerifrågor.

Valberedningen kommer att få en betydligt viktigare roll i kommande programperiod eftersom det kommer att ställas högre krav på kompetenserna i LAG och att hitta en bra sammansättning som innehar kunskap som är värdefull för de olika fonderna. Det är ett krav att det ska finnas kompetens kring havs- och fiskerifrågor i LAG. Dock är det av största vikt att det också finns kompetenser kring näringsliv, besöksnäring, kultur, fiske, jordbruk och miljö i LAG. Det är även positivt om det finns kunskap från den föregående leaderperioden (2007-2014) i LAG. Jämn

köns- och åldersfördelning är också viktigt att tänka på när LAG tillsätts.

10. Samverkan mellan fonder och med andra aktörer

10.1 Samverkan mellan fonder

Utvecklingsområdet för Havs- och fiskerifonden sträcker sig över två olika leaderområden, LEADER Sydöstra Skåne och Skånes Ess. LEADER Sydöstra Skåne ansvarar för det utökade leaderområdet gällande Havs- och fiskerifonden. Leaderföreningarna kommer att ha ett nära samarbete och informera varandra om projektidéer som inkommer till leaderkontoren för att undvika dubbelfinansiering. Främst berörs detta av miljöprojekt som kan finansieras från både Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Havs- och fiskerifonden. Projekt som har en tydlig inriktning på fiskenäringen och miljöåtgärder för förbättrad vattenkvalité finansieras av stöd från Havs- och fiskerifonden och hanteras av LEADER Sydöstra Skåne. Verksamhetsledarna från de båda leaderområdena är adjungerade till arbetsutskottet för Havs- och fiskerifonden för att underlätta kommunikationen och undvika dubbelfinansiering.

Samarbete kring havs- och fiskerifrågor samt näringslivsfrågor kommer att ske med Sydost Leader. Fiskarna i Sölvesborg är starkt knutna till Simrishamn vilket gör att det kommer att ske samarbetsprojekt mellan LEADER Sydöstra Skåne och Sydost Leader för att nå så bra resultat som möjligt inom fiskerinäringen.

Att arbeta med en flerfondsstrategi ger oss möjlighet till ett större helhetsperspektiv gällande utvecklingsfrågor i leaderområdet. Landsbygdsutveckling för våra kommuner betyder mer än bara utvecklingen av bara ren "landsbygd", även tätorterna i sydöstra Skåne ingår och kopplingen mellan levande landsbygd, livskraftiga byar och kustsamhälle och utvecklingen av centralorterna är viktigt för helheten. Administrativt blir det effektivare att arbeta med flera fonder då både kommunikationsinsatser och det administrativa arbetet kan delas på ett gemensamt kontor.

En annan viktig faktor för valet att arbeta med fyra fonder i en flerfondsstrategi är ökad kompetens-

utveckling i området och önskan om att arbetet genom leaderområdet ska ge spin-off-effekter på utvecklingen i området i en större bemärkelse. Genom att få stöd i projektutvecklingen från leaderkontoret hoppas vi att fler lokala aktörer kommer prova på att driva ett mindre socialfonds- eller regionalfondsprojekt inom ramen för lokalt ledd utveckling genom leadermetoden och att detta i förlängningen leder till ökad kunskap om dessa fonder och fler ansökningar om medel till större, välplanerade projekt framöver.

Genom att arbeta med en flerfondsstrategi kan vi också arbeta med identifierade behov och lösa problem utifrån olika infallsvinklar, vilket förhoppningsvis kommer att leda till upptäckten av nya lösningar och att inte köra vidare i gamla arbetssätt.

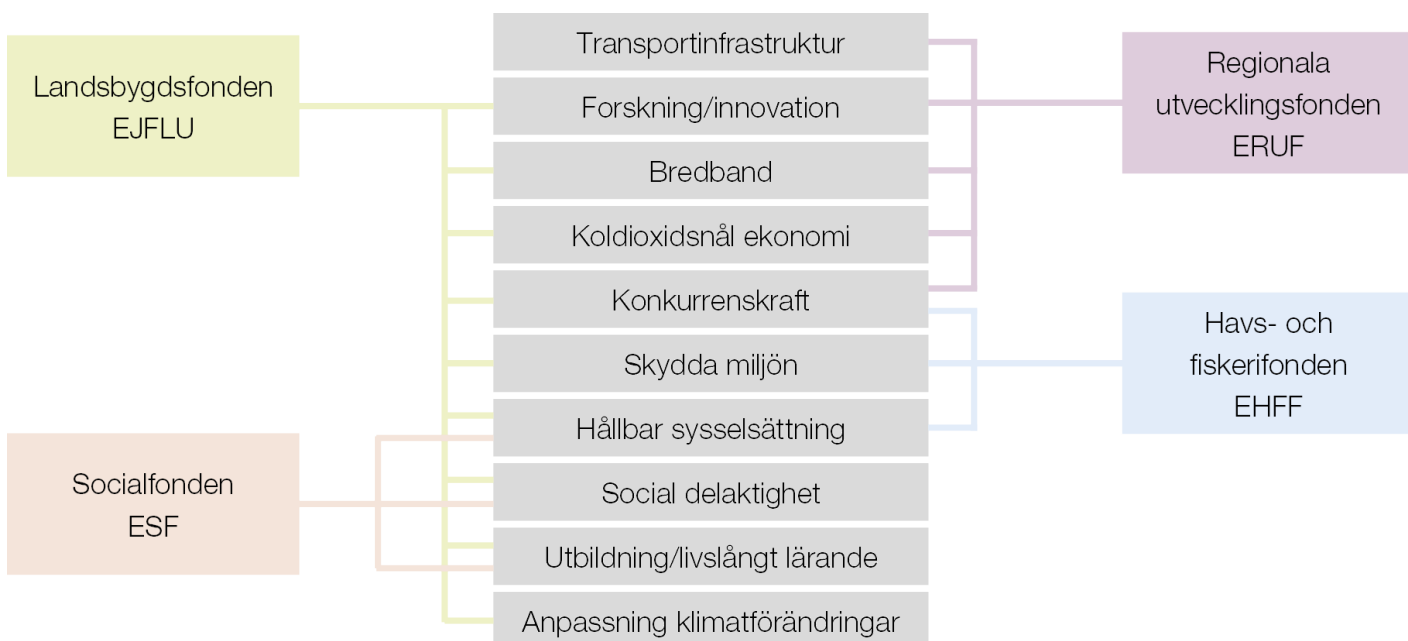
ERUF kompletterar EJFLU med fokus på företagsutveckling, entreprenörskap och utveckling av nya idéer inom flera gemensamma områden som exempelvis miljö, livsmedelsförädling, turism, energieffektivisering och klimatomställning.

ESF och EJFLU kan skapa synergieffekter t.ex. genom att landsbygdsprogrammets fokus på attraktiva bygder med förbättrad livskvalitet kopplas samman med projekt inom ESF³⁹.

De europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna)⁴⁰

Som bilden nedan illustrerar finns det flera överlappningar mellan fonderna och det går att jobba med i stort sett samtliga insatser i jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Ökad sysselsättning, samverkan och kompetensutveckling är återkommande teman, liksom att stärka små och medelstora företag och arbeta med lösningar som är hållbara för miljön. Regionalfonden kompletterar med ett tydligare företagsutvecklings- och innovationsfokus och Socialfonden med att tydligare lyfta frågorna om sysselsättning och social inkludering.

Samtidigt kräver en flerfondsstrategi ett nytt arbetssätt och breddad kompetens i LAG och leaderföreningen. Vi har redan märkt ett ökat intresse för lokalt ledd utveckling genom leadermetoden generellt bland kommunernas tjänstemän och andra aktörer som tidigare inte varit särskilt involverade i Leader eftersom de inte sett det som att de arbetar med "landsbygdsutveckling".

³⁹ Operativt program för lokalt ledd utveckling med stöd från Regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Socialfonden (ESF) 2014–2020.

⁴⁰ Programmet för Skåne och Blekinge omfattar inte insatsområde Transportinfrastruktur.

10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar

Tre viktiga lokala utvecklingsaktörer har varit direkt involverade i framtagandet av strategin, SÖSK, Leader Ystad-Österlenregionen och Sydkustens fiskeområde.

SÖSK:s uppdrag är arbeta strategiskt och drivande med infrastrukturfrågor samt att främja projektutveckling via EU:s fonder och program som en del av förvaltningarnas ordinarie verksamhetsutveckling, identifierade områden för potentiella samverkansprojekt är infrastruktur i bred bemärkelse⁴¹, tillväxt/näringsliv, kompetensutveckling och unga ut i jobb. Strategin har stämts av mot kommunernas visioner och SÖSK:s infrastrukturstrategi och EU-strategi och innehållet i strategin har diskuterats både politiskt, på ledningsnivå och med kommunala tjänstemän inom berörda områden på SÖSK-forum och på andra möten. Även en representant från ESF-rådet regionkontor i Sydsverige och chefen för Arbetsförmedlingen i sydöstra Skåne deltog på ett SÖSK-forum med tema lokalt ledd utveckling och unga ut i jobb och vi har haft kontakt med Tillväxtverket i Skåne-Blekinge angående regionalfonden.

Leader Ystad-Österlenregionen har också varit involverade, dels genom LAG i utvärdering av föregående strategi och arbetssätt och dels genom löpande möten med referensgruppen och uppdateringar och utskick till medlemmar. Sydkustens fiskeområde har varit involverad främst genom verksamhetsledaren som ingått i referensgruppen och skrivargruppen och den utvärdering som gjorts av föregående strategi och arbetssätt samt möten med representanter från fiskenäringen, jordbruket, besöksnäringen och miljö.

Nästa år kommer Leader Ystad-Österlenregionen och Sydkustens fiskeområde upphöra i sin nuvarande form och det kommer att bildas en ny leaderförening, (förutsatt att strategin blir godkänd och medel beviljas). Intresset från medverkande kommuner har varit stort och både kommunerna och SÖSK kommer fortsättningsvis ha representanter i LAG. Ökat fokus på näringslivsfrågor och sysselsättning och vår strategis fokus på närproducerat och besöksnäringen har lett till att fler tjänstemän har involverats i strategiprocessen

och fått upp ögonen för möjligheterna med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden.

I början av året deltog två personer från skrivargruppen på de två inspirationsseminarierna för omvärldsanalys som länsstyrelsen anordnade och detta var mycket givande. De regionala, nationella och europeiska strategier som vi har använt oss mest av i skrivandet av både strategin och omvärldsanalysen (bilaga 2) är följande:

- Operativa program samt förordningarna för de olika fonderna
- Miljöstrategiskt program för Region Skåne
- Skånes regionala SWOT-analys för kommande landsbygdsprogram (Länsstyrelsen i Skåne)
- SWOT-analys för Skåne inför programmet för Havs- och Fiskerifonden 2014–2020 (Länsstyrelsen i Skåne)
- Så får vi turismen i Skåne att växa – strategisk plan för turism- och besöksnäringen i Skåne år 2020 (Tourism in Skåne)
- Nationell strategi för regional tillväxt och attraktionskraft 2014–2020 (Näringsdepartementet)
- Sveriges jämställdhetsmål

I samband med att vi skickade ut vårt första strategiutkast på remiss tog vi kontakt med flera lokala och regionala utvecklingsaktörer för kännedom och möjlighet att lämna synpunkter, (se bilaga 5 Delta-gående aktörer för hela listan). Vi har fått in mycket positiv respons och bra synpunkter och råd när det gäller strategin.

Vi räknar med att Länsstyrelsen kommer att ha en fortsatt viktig roll för leaderföreningarna i Skåne, både när det gäller gemensam informationssatsning mot aktörer som är intresserad av att söka projektmedel och erfarenhetsutbyte mellan aktörer som arbetar med landsbygdsutveckling i Skåne (t.ex. Region Skåne, leaderföreningarna och andra lokala utvecklingsaktörer).

⁴¹ SÖSK:s definition av begreppet infrastruktur: vägar, järnvägar, kollektivtrafik, cykelvägar, hamnar, IT-infrastruktur samt biogas.

10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering

Ökad jämställdhet och mångfald är avgörande för sydöstra Skånes utveckling och framtid eftersom det både stärker landsbygdens konkurrenskraft och behövs för att lösa de demografiska utmaningarna. Det är viktigt att området attraherar både män och kvinnor, flickor och pojkar och har en öppenhet mot människor med olika bakgrund.

Strategins insatsområden kommer att gynna både kvinnor och utrikes födda, inte minst med tanke på att såväl kvinnor som utrikes födda i regel väljer att starta företag inom växande branscher så som besöksnäringen och nya gröna näringar. Eftersom strategin fokuserar delvis på dessa grupper finns det goda möjligheter för dem att driva projekt i den kommande programperioden.

Ökad lönsamhet i småföretagen på landsbygden är avgörande både för att öka jämställdheten och möjliggöra att nya jobb skapas i området. Ökad inflyttning och demografisk balans är avgörande för fortsatt utveckling och tillgång till service och rätt kompetens i området.

Exempel på sambandet mellan jämställdhet och insatser som kan finansieras genom leaderområdets strategi är:

- Projekt som främjar ökad tillgänglighet på landsbygden genom t.ex. främjandet av kollektivt resande gynnar kvinnor mer.
- Projekt som gynnar företag och föreningar kopplade till rekreation och friskvård gynnar i regel kvinnor eftersom de ofta är aktiva inom dessa branscher.
- Projekt som ökar kvalitén på och lönsamheten inom besöksnäringen och en förlängning av turistsäsongen gynnar både kvinnors och utrikesföddas företagande och anställning eftersom de ofta är aktiva inom branschen.
- Projekt som ökar kompetensutvecklingen inom besöksnäringen gynnar både kvinnors och utrikesföddas företagande och anställda eftersom de ofta är aktiva inom branschen.
- Projekt som gynnar företag och föreningar kopplade till kulturevenemang gynnar i regel kvinnors

eftersom de ofta är aktiva inom branschen.

- Projekt som bidrar till en ökning av invånare med eftergymnasial utbildning gynnar i regel män eftersom män i genomsnitt har lägre utbildning än kvinnor.
- Diversifieringsprojekt gynnar i regel kvinnors företagande eftersom de ofta står för nya verksamheter på lantbruk, t.ex. inom turism och handeln.

För att säkerställa att medel delas ut till projekt som verkar för ökad jämställdhet och minskad diskriminering är det viktigt att arbeta med urvalsprocessen och informationsinsatser som beskrivs i handlingsplanen, urvalsprocessen och kommunikationsplanen.

Jämställdhetsintegrering och likabehandling i den löpande verksamheten (drift) handlar om allt ifrån LAG:s sammansättning (representation), arbetsätt och beslut om fördelning av projektmedel till kommunikationsinsatser och verksamhetsledarens bemötande och stöd till varje enskild projektsökare. Detta kan ske genom att följa upp vilka som söker eller inte söker projektmedel och vidta åtgärder om det kommer fram att vissa grupper inte nås av de planerade kommunikationsinsatserna, samt välja att lyfta goda exempel på projekt. Vidare ska leaderkontoret belysa och främja att projekt har med ett jämställdhetsperspektiv i utformandet, genomförandet och utvärderingen av projekt.

11. Kommunikation

Inledning

LEADER Sydöstra Skånes kommunikationsstrategi ska fungera som ett verktyg för att styra mot de mål som leaderområdet satt upp för perioden 2014–2020. Utvecklingsstrategin, med dess vision, övergripande mål, horisontella mål och insatsområden ska kommuniceras såväl internt som externt. Leaderområdet ska därför fokusera på kontinuitet och enhetlighet, välgenomtänkta aktiviteter och olikartade målgruppsanpassade informationskanaler med tydlig koppling till insatsområdena samt regelbundna uppföljningar i sitt kommunikationsarbete. All kommunikation inom leaderområdet ska präglas av tillgänglighet, transparens och delaktighet för att på bästa sätt uppnå ett gemensamt och positivt utvecklingsansvar och en

stolthet för området. Kommunikationsstrategin och kommunikationsplanen är ett levande dokument som kommer att följas upp och utvärderas löpande under periodens gång, och kan komma att revideras under perioden om den visar sig vara otillräcklig för att uppnå de mål som leaderområdet satt upp. Samordnade kommunikationsinsatser kommer att göras tillsammans med övriga leaderområden i Skåne. LEADER Sydöstra Skåne och Skånes Ess kommer att samverka kring den kommunikation som rör Europeiska havs- och fiskerifonden.

Analys

I "Gör Leader skillnad i Region Syd", en utvärdering i leaderområdena i södra Sverige som presenterades i januari 2014, framkom att informationen kring leadermetoden behöver förbättras och att leaderområdena behöver bli bättre på att tydliggöra sin roll. Kraven gentemot projektgrupperna behöver också bli tydligare, liksom de regler och ramar som projekten måste förhålla sig till. I utvärderingen framkom också att mycket av informationsflödet skett genom mun-till-mun-metoden.

I "Vad behöver förenklas?", Sweco Strategys utvärdering av landsbygdsprogrammet samt havs- och fiskeriprogrammet under programperioden 2007–2013, framkom också att information kring möjligheter och villkor till potentiella stödmottagare behöver bli tydligare.

Vår erfarenhet säger oss också att det har varit svårt att intressera och engagera vissa målgrupper, samt att nå ut och befästa leadermetoden som begrepp.

I arbetet med den här kommunikationsstrategin har vi tagit dessa två utvärderingar och våra egna erfarenheter i beaktande i syfte att utveckla och förbättra vår kommunikation, att agera mer proaktivt samt att bli bättre på att marknadsföra leadermetoden i sig till fler målgrupper.

Kommunikationsmål

LEADER Sydöstra Skåne ska arbeta för att uppnå följande tre övergripande kommunikationsmål.

1. Föreningar, organisationer och företag söker projektstöd inom lokalt ledd utveckling genom leadermetoden.

LEADER Sydöstra Skånes kommunikation ska hjälpa dem att:

- Känna till att projektstöd inom lokalt ledd utveckling finns att söka
- Lätt hitta information om projektstöden
- Känna till syftet med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden, vad som kännetecknar leadermetoden och EU:s roll inom landsbygdsutveckling
- Känna till den lokala utvecklingsstrategin och dess mål
- Förstå vilka mervärden projektstöd kan ge för bygden
- Samverka med andra som söker eller har fått projektstöd för att sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter
- Förstå och känna trygghet i vad det innebär att driva projekt samt lämna in kompletta ansökningar i tid

2. Vidareförmedlare och samarbetspartners sprider information, kunskap och erfarenheter om lokalt ledd utveckling genom leadermetoden.

LEADER Sydöstra Skånes kommunikation ska hjälpa dem att:

- Känna till möjligheterna med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden
- Enkelt hitta information om lokalt ledd utveckling genom leadermetoden
- Sprida information om möjligheterna med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden
- Känna till målen med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden, den lokala utvecklingsstrategin och EU:s roll för lokalt ledd utveckling
- Intressera sig för den lokala utvecklingen
- Förstå att det är många som lär sig av varandra och samverkar för att nå målen med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden
- Förstå den egna rollen och sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter

3. Allmänheten känner till arbetet med och effekterna av lokalt ledd utveckling genom leadermetoden samt EU:s roll inom den lokala utvecklingen.

LEADER Sydöstra Skånes kommunikation ska hjälpa dem att:

- Känna till möjligheterna med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden
- Känna till hur effekterna av lokalt ledd utveckling genom leadermetoden påverkar utvecklingen av samhället
- Känna till EU:s roll för lokalt ledd utveckling genom leadermetoden

Målgrupper

Alla kommunikationsinsatser och aktiviteter ska analyseras och beaktas utifrån ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv (t.ex. val av bilder, ordval, utformning av text, val av kanaler, plats och tidpunkt för aktiviteter). Män och kvinnor i alla åldrar, oavsett livssituation och bakgrund, ska ges möjlighet att få information om lokalt ledd utveckling genom leadermetoden. LEADER Sydöstra Skåne ska kommunicera med följande externa och interna målgrupper:

Externa

- Föreningar, organisationer och företag **som söker stöd.**
- **Vidareförmedlare** – de som hjälper oss att nå ut med information om möjligheterna med, men också med resultaten för, lokalt ledd utveckling genom leadermetoden. T.ex. LAG-ledamöter och projektägare, kommunala tjänstepersoner och politiker, kontaktpersoner på lokala och regionala myndigheter, föreningslivet.
- **Samarbetspartners** – organisationer, myndigheter och andra aktörer på lokal, regional och nationell nivå som vi kan samverka med vad gäller förvaltning, mobilisering och kommunikation T.ex. våra kommuner, andra leaderområden, Landsbygdsnätverket, Jordbruksverket, Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen i Skåne.
- **Allmänheten** – de personer som bor och/eller verkar i vårt område får en kännedom om LEADER Sydöstra Skåne och en större förståelse för varför

EU, Sverige och Sydöstra Skåne satsar på lokalt ledd utveckling genom leadermetoden.

• Media

Interna

- Personal på leaderkontoret
- LAG-ledamöter
- Representanter i våra arbetsutskott
- Medlemmar i föreningen LEADER Sydöstra Skåne

Kommunikationsstrategiska prioriteringar

LEADER Sydöstra Skåne kommer att arbeta i linje med de fyra kommunikationsstrategiska prioriteringar som Jordbruksverket har identifierat: Olika kommunikationsinsatser för olika faser, Tydlig och samordnad kommunikation, Målgrupperna i fokus samt Enklare tillsammans.

1. Olika kommunikationsinsatser för olika faser

Programperioden delas in i tre faser där varje fas kräver olika typer av kommunikationsinsatser och aktiviteter. Varje enskild åtgärd i den lokala utvecklingsstrategin går igenom alla tre faser och kommunikationen följer samma mönster.

Införandefasen

Under den första delen av införandefasen ligger fokus på att förbereda inför programstart: ta fram en kommunikationspolicy, samordna, ta fram och färdigställa material, mallar och metoder, tillgängliggöra strategin, göra en målgruppsanalys och upprätta våra olika kommunikationskanaler, arrangera och ta del av internutbildningar för såväl personal som för LAG-ledamöter, kartlägga, kontakta, informera och involvera samarbetspartners, medfinansierare och vidareförmedlare som alla ska agera ambassadörer.

Under den senare delen av införandefasen, dvs. efter programstart, ligger fokus på att informera om stöd-möjligheten och mobilisera engagemang i våra samtliga målgrupper: informera om strategin, metoden och målen i samtliga kanaler, arrangera informationsmöten, utbildningar, föreläsningar och idéworkshops,

visa på goda exempel från förra programperioden, boka upp möten, bjuda in till pressträff, skapa mötesplatser för samverkan, initiera aktiveringsprojekt m.m.

Genomförandefasen

Under genomförandefasen fortsätter vi att nå ut till våra målgrupper, och är beredda på att anpassa vår kommunikation utifrån de behov som eventuellt uppstår. Projektgrupperna ska här också erbjudas projektträffar för erfarenhetsutbyte och stöd och/eller utbildning i t.ex. projektledning och kommunikation. Parallellt med detta inleds en löpande rapportering från våra pågående projekt genom bl.a. hemsida, sociala medier, nyhetsbrev och pressmeddelande. Vi förmedlar även de mervärden som projekten genererar och förmedlar kunskaper och erfarenheter, arbetssätt, hinder och möjligheter som uppstått i projekten samt goda exempel, också för att uppmuntra till nya projektidéer.

Slutfas

Under slutfasen ligger fokus på att sprida de erfarenheter, lärdomar och resultat som uppnåtts genom våra projekt. Vi ska göra en sammanställning som ska kunna visa på resultat i relation till de mål som vi har satt upp. Det är av stor vikt att vidareförmedlare, samarbetspartners, allmänhet och media får ta del av resultaten för att underbygga framtida utvecklingsarbete.

2. Tydlig och samordnad kommunikation

Vi är många i Sverige som arbetar med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden. Det är därför viktigt att vi alla säger samma sak när det finns gemensamma budskap. För att skapa en klar bild av lokalt ledd utveckling behöver vi kommunicera unisont. Därför ska LEADER Sydöstra Skåne:

- Planera vår lokala kommunikation utifrån de gemensamma kommunikationsmålen
- Samordna budskap och aktiviteter med andra leaderområden och med vidareförmedlare vid behov
- Samordna kommunikationen kring Europeiska havs- och fiskerifonden tillsammans med Skånes Ess
- Använda andra kanaler utöver våra egna vid behov

- Medverka i specifika samordnade kommunikationsinsatser
- Använda oss av våra gemensamma grafiska riktlinjer

3. Målgrupperna i fokus

För att vi ska bemöta våra målgrupper på ett trovärdigt och professionellt sätt och för att vår kommunikation ska lyckas är det viktigt att vi förstår våra målgrupper och vad som påverkar dem. Alla män och kvinnor, oavsett ålder, livssituation och bakgrund, ska ges möjlighet att få information om lokalt ledd utveckling genom leadermetoden och dess möjligheter. Så många som möjligt ska intressera sig för, förstå och engageras av den lokala utvecklingen.

Därför ska LEADER Sydöstra Skåne:

- Noggrant analysera vilka målgrupper vi har och hur vi på bästa sätt kan nå dessa
- Utforma information på ett tilltalande sätt för våra olika målgrupper
- Anpassa insatser, aktiviteter och kanaler efter våra olika målgrupper
- Analysera samtliga insatser, aktiviteter och kanaler med ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv
- Utforma och förmedla information som är engagerande för att underbygga nyfikenhet och stolthet för vårt leaderområde

4. Enklare tillsammans

Vi behöver bidra till att det blir lätt att göra rätt. Då minskar oron för att göra fel bland de som engagerar sig i lokalt ledd utveckling. Förenklingar handlar till stor del om andra saker än regler. Det handlar om samordning, bemötande, rapportering och kommunikation. Vi behöver tillsammans göra saker så enkla som möjligt. Därför ska LEADER Sydöstra Skåne:

- Ta fram en kommunikationspolicy
- Uttrycka oss begripligt och använda klarspråk i all vår kommunikation
- Göra det enkelt att hitta den typ av information om lokalt ledd utveckling genom leadermetoden som passar mottagaren bäst
- Göra det lätt att hitta fram till rätt person att kontakta, oavsett om det är en leaderanställd, en

LAG-ledamot eller en projektledare

- Ta fram material för kommunikation av våra budskap som stöd för vidareförmedlare och LAG-ledamöter
- Vara lyhörda och smidiga för att kunna ge den typ av stöd som passar projektgruppen bäst
- Ta fram mallar och checklistor till våra projektgrupper och LAG-ledamöter
- Utbilda våra projektgrupper i regelverket
- Underlätta för olika projektgrupper att samverka och dela erfarenheter med varandra (arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter)
- Bidra till transparens där alla processer, beslut, aktiviteter och framgångar synliggörs och förklaras

Budskap

Budskap handlar om det vi vill säga till våra målgrupper om vår lokala utvecklingsstrategi och om lokalt ledd utveckling genom leadermetoden. Våra budskap ska syfta till att skapa en förståelse för vad det är vi håller på med och som i sin tur ska hjälpa oss att uppnå våra kommunikationsmål. För att nå olika målgrupper måste vi anpassa budskapen och göra dessa så inkluderande som möjligt. Inom alla insatsområden, särskilt inom insatsområdet Kommunikation och tillgänglighet, ska vi analysera och beakta vårt språk och bildval utifrån ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv, för att nå grupper som vi tidigare inte nått. De övergripande budskapen vi ska förmedla till de olika grupperna är:

Målgrupp: Föreningar, organisationer och företag som söker stöd

Budskap till stödsökande: *LEADER Sydöstra Skåne kan stödja ert lokala utvecklingsprojekt.*

Budskap till projektägare: *Tillsammans med andra bidrar ni till att Sydöstra Skåne lever och utvecklas. Verksamhetskontoret stödjer er i projektprocessen.*

Målgrupp: Vidareförmedlare

Budskap: *LEADER Sydöstra Skåne ger stöd till lokala utvecklingsprojekt och vi jobbar tillsammans och lär oss av varandra för att bidra till en hållbar lokal utveckling.*

Målgrupp: Samarbetspartners

Budskap: *LEADER Sydöstra Skåne ger stöd till lokala utvecklingsprojekt som kan gynna gemensamma intressen och vi jobbar tillsammans och lär oss av varandra för att bidra till en hållbar lokal utveckling. Tillsammans gör vi det enkelt att arbeta med leadermetoden.*

Målgrupp: Allmänheten (och media)

Budskap: *LEADER Sydöstra Skåne bidrar till en hållbar samhällsutveckling genom stöd till lokala utvecklingsprojekt.*

Kanaler

Kanaler är de olika kontaktsätt som vi använder oss av för att på ett effektivt sätt nå ut till så många som möjligt. För att vara inkluderande och nå flera olika målgrupper måste vi använda oss av flera olika kanaler, men också löpande analysera och beakta våra kanaler genom ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv.

Vår huvudsakliga kanal är vår **hemsida**, som ska vara aktuell, tydlig och användarvänlig. Hit ska alla våra målgrupper kunna vända sig för såväl information som nyheter. Aktuella blanketter, broschyrer och kontaktpersoner ska finnas tillgängliga och det ska finnas information om samtliga projekt på vår hemsida.

Vi kommer också att satsa på ett regelbundet **digitalt nyhetsbrev** som går ut till alla som anmält sitt intresse för ett sådant, till alla i vårt nätverk. Nyhetsbrevet kommer t.ex. att innehålla allmän information från verksamhetskontoret, utlysningar, inbjudningar, nedslag i projekt, information om stödfunktioner och utbildningar.

Kanaler för att nå föreningar, organisationer och företag som söker stöd

Vi kommer, framförallt inledningsvis, att arrangera en rad **informationsträffar** med god spridning över hela leaderområdet och med varierande ingångar och upplägg för att nå samtliga målgrupper vart än de befinner sig (i samverkan med t.ex. kommunerna, Europa Direkt Sydöstra Skåne och Skåne Nordost, förenings- och företagsnätverk, vuxenutbildningar, studieförbund, stora arbetsplatsträffar, Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen i Skåne m.fl.).

Vi kommer aktivt att bjuda in oss i redan befintliga nätverk för **medverkan** på t.ex. nätverksträffar, ungdomsråd, företagarkostar, arbetsplatsträffar, föreningsträffar, mässor, evenemang och forum.

Vi kommer att erbjuda **föreläsningar** med fokus på våra mål och insatsområden samt våra horisontella mål.

Vi kommer att erbjuda **idéworkshops** för att locka fram goda projektidéer och understödja nya samarbeten, särskilt bland de målgrupper som vi tidigare haft svårt att nå.

De aktörer som kontaktar oss ska i första hand alltid erbjudas ett **personligt möte** med någon från verksamhetskontoret. Vi vill prioritera samtalet!

De projektgrupper som beviljats stöd kommer löpande att erbjudas **processtöd och handledning** från verksamhetskontoret genom utbildning men också via möten, e-post och telefonsamtal.

För erfarenhetsutbyte, inspiration och ökad samverkan kommer vi att arrangera regelbundna **projektträffar** för samtliga projektgrupper.

Riktade utlysningar med sammanhängande aktiviteter kommer att göras då vi behöver nå nya målgrupper eller för att få in projektansökningar inom ett specifikt insatsområde.

Följande **tryckmaterial** kommer att tas fram för spridning: strategin samt en populärversion av strategin, visitkort, foldrar m.m. I slutet av förra programperioden togs en folder över samtliga projekt fram vilken vi också kan använda oss av. Övergripande information som ska tryckas kan med fördel samordnas med andra leaderområden.

För aktuella händelser och nyheter använder vi oss av **sociala medier** såsom Facebook, Twitter och Instagram som ett komplement till vår hemsida. Det går att använda sig av sociala medier på en rad olika sätt som kan involvera många målgrupper och få en stor spridning: delning, taggning, arbetsgrupper, tävlingar, gästbloggare, omröstningar osv. Här gäller det att vara aktiv, kreativ och redo för dialog.

För ökad synlighet, men också för större effektivitet i projekten, kommer vi att tillhandahålla ett kit med

profilprodukter med vår logotyp på till samtliga projektgrupper (t.ex. USB-minne, överstrykningspennor, klistermärken).

Vid behov av att lyfta specifik information eller händelser kan vi använda oss av **annonser och affischer**.

Kanaler för att nå vidareförmedlare

Inledningsvis kommer vi att inventera och skapa kontakt med nyckelpersoner som är tilltänkta att agera ambassadörer för LEADER Sydöstra Skåne. Detta kommer att ske främst genom inspirerande **informationsmöten och träffar**. Här ska också våra vidareförmedlare få med sig information om vilka möjligheter som finns med lokalt ledd utveckling, den lokala utvecklingsstrategin, våra mål samt var det går att hitta mer information och tips på hur informationen kan spridas vidare.

Våra vidareförmedlare ska ständigt uppmuntras och inspireras för att vilja fortsätta agera ambassadörer i olika slags sammanhang. Därför kommer vi att bjuda in till regelbundna **träffar** för att visa på nyheter och goda resultat, parallellt med löpande information via våra **nyhetsbrev**, vår **hemsida** och **sociala medier**.

Våra vidareförmedlare kommer också ha tillgång till vårt **tryckmaterial** för spridning.

Kanaler för att nå samarbetspartners

Genom löpande **avstämningsmöten** och **rapportering** per e-post kan vi hålla våra samarbetspartners uppdaterade och se över när vi kan hitta eventuella möjligheter för samverkan vad gäller både förvaltning, mobilisering och kommunikation.

Vi kommer att sprida information till och hålla kontakten med våra samarbetspartners via olika lokala, regionala och nationella **nätverk** som vi kommer att vara en del utav.

Vi kommer även att agera **upsökande** då vi har idéer eller förslag på samordnade aktiviteter såsom utlysningar, möten, idéworkshops osv.

Kanaler för att nå allmänheten

Den viktigaste kanalen för att nå allmänheten är **lokal**

media, men även **nyhetsbrev**, **sociala medier** och **informationsmöten** ska kunna fånga allmänhetens intresse.

Kanaler för att nå media

Under införandefasen kommer vi att bjuda in lokala journalister och opinionsbildare till en **pressträff**. Här ska de erbjudas en introduktion i LEADER Sydöstra Skånes lokala utvecklingsstrategi samt vad lokalt ledd utveckling genom leadermetoden är. De ska också få tillgång till material såsom underlag till faktaruta, logotyp, kontaktuppgifter, tidsplan m.m.

Lokal media, och i relevanta fall även regional och nationell media, ska kontinuerligt erhålla **pressmeddelanden**. Pressmeddelanden ska även finnas tillgängliga på Mynewsdesk.

Samtliga projektägare ska även uppmanas att ta egna kontakter med media och vi kommer därför att erbjuda **stöd till projektgrupperna** i form av mallar, workshops eller utbildningar kring detta.

Intern kommunikation

Personal på leaderkontoret

Inledningsvis kommer det bara att finnas två anställda på leaderkontoret. Då kan en daglig **avstämning** vara tillräcklig. Senare, när det eventuellt anställs projektledare, så kommer vi att ha **personalmöten** minst en gång per månad.

LAG-ledamöter och representanter i våra arbetsutskott

Vi kommer att erbjuda löpande **utbildningar** för LAG vad gäller utvecklingsstrategins innehåll, leadermetoden och regelverket. Detta för att öka kompetensen och för att säkerställa delaktighet vid LAG-mötena.

Varje LAG-möte och möte i arbetsutskotten inleds med en **rapportering** från verksamhetsledare och/eller annan personal. Parallellt informeras våra LAG-ledamöter och arbetsutskott via våra **mötesprotokoll**, **nyhetsbrev**, vår **hemsida** och **sociala medier**.

LAG-ledamöter ska erbjudas möjligheten att hålla i och/eller delta i någon av våra **utåtriktade aktiviteter** (informationsträffar, föreläsningar, idéworkshops,

projektträffar osv.), likaså ges möjlighet att besöka befintliga projekt.

Medlemmar i föreningen LEADER Sydöstra Skåne

Medlemmarna i föreningen ska få information vid **årsstämman**, men också bjudas in till de **aktiviteter** som erbjuds för våra vidareförmedlare. Parallellt informeras föreningens medlemmar via våra **nyhetsbrev**, vår **hemsida** och **sociala medier**.

Utvärdering och uppföljning

Vi ska föra en loggbok över alla kommunikationsinsatser för uppföljning och spridning till LAG-ledamöter och samarbetspartners. Kommunikationsplanen ska följas upp årligen och revideras vid behov.

Kommunikationsplan

Vi har valt att göra en kommunikationsplan för LEADER Sydöstra Skåne med fokus på övergripande kommunikationsinsatser under införande-, genomförande- och slutfasen. Vi har kompletterat denna med en kommunikationsplan som kan användas vid behov av riktade kommunikationsinsatser för att uppnå målen inom särskilda insatsområden. Se bilagor 9.1 samt 9.2.

12. Uppföljning och revidering

Årlig rapport

LAG kommer årligen att stämma av pågående och avslutade projekt mot målen i insatsområdena samt utvärdera verksamhetskontorets och LAG:s arbete. Den årliga utvärderingen genomförs av presidiet i LAG med stöd från verksamhetsledaren och består av tre olika delar: riskanalys, kvalitetskontroll och resultatanalys. Dessa dokument ska resultera i en årlig rapport som ska godkännas av LAG.

Riskanalys

Syftet med riskanalysen är att säkerställa att arbetet bedrivs enligt de regler och anvisningar som satts upp av förvaltningsmyndigheten, som beskrivs i de olika programmets förordningar samt är i enlighet

med verksamhetsmanualen för verksamhetskontoret. Riskanalysen omfattas av fyra olika områden: anställd personal, handläggning och beslut av projekt samt LAG. I riskanalysen studerar man olika möjliga händelser och dess konsekvenser. Därefter görs en bedömning av hur stor sannolikheten är att respektive händelse ska inträffa och i kombination med hur hög risken är ges ett resultat där man kan se om åtgärder behöver genomföras. Dessa åtgärder beskrivs efter varje område och ska verkställas under året.

Kvalitetskontroll

Syftet med kvalitetskontrollen är att följa upp så att alla åtgärder i riskanalysen är verkställda.

Resultatanalys

Syftet med resultatanalysen är att se att projekten som genomförts har bidragit till att målen i insatsområdena har uppfyllts. Det är också viktigt att stämma av så att det är en spridning bland projekten för att se om det behöver göras extra insatser för att t.ex. få in projekt inom ett insatsområde och/eller specifikt mål. Dessa eventuella extra insatser är beskrivna i kommunikationsplanen. I och med detta utvärderas också handlingsplanen och kommunikationsplanen i strategin. Leder aktiviteterna i handlingsplanen och kommunikationsplanen till de uppsatta målen eller är det andra aktiviteter som behöver genomföras för att det förväntade resultatet ska uppfyllas.

Indikatorer för målen i insatsområdena stäms kontinuerligt av efter det att ett projekt avslutats. Dessa förs in i en Excel-fil för att kunna följas upp vid den årliga resultatanalysen.

Resultatanalysen ska innehålla följande statistik:

- Avstämning av indikatorer
- Fördelning av projekt per insatsområde och fond
- Fördelning av projekt och stöd per kommun i verksamhetsområdet
- Fördelning av stöd per insatsområde och fond

Utökad rapport

Minst två gånger under programperioden ska en utökad rapport skrivas. Utöver den årliga utvärderingen

ska då även LAG:s och verksamhetskontorets arbete utvärderas utifrån ett projektägarperspektiv. En enkät ska skickas ut till samtliga projektägare för att ge svar på om projektägarna anser sig få det stöd de behöver, vad de tycker kan förbättras eller göras annorlunda, hur de ser på LAG:s roll etc. En sammanställning av enkäten ska bifogas den utökade rapporten och användas för att utveckla och förbättra vårt arbete. Den lokala utvecklingsstrategin ska också genomgå en grundlig utvärdering där man ser över om uppfyllelsen av målen leder till att behoven och utvecklingsmöjligheterna i den lokala utvecklingsstrategin uppfylls, eller om det är något (i strategin) som måste revideras. LAG kommer därför att stämma av den genomförda SWOT:en och behovsanalysen (4.2) mot resultaten.

Löpande utvärdering och uppföljning

Vid varje LAG-möte ska samtliga beviljade projekt följas upp genom en redovisning av hur många projekt som beviljats per kommun, insatsområde, fond och sektor samt hur stor del av budgeten som är beslutad och hur den är fördelad mellan de olika insatsområdena per fond.

LAG ska utvärdera urvalskriterierna löpande. Om LAG anser att urvalskriterierna inte prioriterar projekt enligt den lokala utvecklingsstrategins mål och inriktning eller om det t.ex. är svårt för projekt att bli beviljade ska en grundlig utvärdering genomföras som leder till revidering av urvalskriterierna.

Spridning av utvärdering

En sammanfattning av den årliga rapporten ska bifogas föreningens verksamhetsberättelse och skickas ut till samtliga medlemmar via e-post samt publiceras på vår hemsida. Resultatanalysen kommer också att presenteras för och spridas till bl.a. projektägare, samarbetspartners och finansiärer.

Utvärderingsarbetet kommer att bidra till en allmän lärandeprocess för LAG och anställd personal. Mångfalden och bredden av olika kompetenser i LAG och anställd personal kommer att bidra till erfarenhets- och kompetensutbyte där man ständigt lär sig av varandra. LAG och anställd personal kommer också att få nya lärdomar genom de projekt som genomförs.

13. Bilagor

1. SWOT-analys och insatsområden
 - 1.1 Skånes Ess SWOT-analys för Land/Vatten
 - 1.2 Sydkustens fiskeområde mellanrapport
2. Omvärldsanalys
3. Motivering
4. Statistik för LEADER Sydöstra Skåne
5. Delaktiga aktörer i framtagandet av lokal utvecklingsstrategi för LEADER Sydöstra Skåne 2014–2020
6. Handlingsplan
7. Definition av egna indikatorer v2
8. Urvalskriterier för LEADER Sydöstra Skåne v2
9. Kommunikationsplan
 - 9.1 Övergripande kommunikationsplan
 - 9.2 Riktade kommunikationsinsatser
10. Tidsplan för LAG:s uppföljning och utvärdering

Samtliga bilagor finns för nedladdning på hemsidan:
www.leaderydostraskane.se